

Frafald på grundforløbet på de
merkantile erhvervsuddannelser

Frafald på grundforløbet på de merkantile erhvervsuddannelser

2009

**Frafald på grundforløbet på de
merkantile erhvervsuddannelser**

© 2009 Danmarks Evalueringsinstitut
Trykt hos Vester Kopi

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:
Danmarks Evalueringsinstitut sætter komma
efter Dansk Sprognævns anbefalinger

Bestilles hos:
Alle boghandlere

45,- kr. inkl. moms
ISBN 978-87-7958-538-6

Indhold

1	Resume	7
2	Indledning	11
2.1	Formål	11
2.2	Rapportens forståelse af frafald	11
2.3	Dokumentation og metode	12
2.4	Projektgruppe	12
2.5	Læsevejledning	12
3	Undersøgelser af frafald	13
3.1	Undersøgelser der forklarer frafald ud fra elevens karakteristika	13
3.2	Undersøgelser der inddrager forhold på skoleniveau	15
3.3	Diskussion af undersøgelserne	15
4	Forhold der påvirker frafald på grundforløbet	17
4.1	Forhold der påvirker frafald på grundforløbet	17
4.2	Frafald med omvalg	22
4.3	Sammenhængen mellem årskarakterer og frafald	24
4.4	Forskelle mellem skoler	27
Appendiks		
Appendiks A:	Undersøgelse af effekten af skolernes tiltag	29
Appendiks B:	Dokumentation og metode	35
Appendiks C:	Litteratur	39
Appendiks D:	Frekvenser for årgang 2005 på grundforløbet	41
Appendiks E:	Statistiske modeller	45

1 Resume

Denne undersøgelse sætter fokus på frafald på erhvervsuddannelserne ud fra en analyse af frafaldet på et af de største grundforløb, nemlig grundforløbet på det merkantile område. Undersøgelsen undersøger en række spørgsmål om hvilke elever der falder fra på grundforløbet, og hvilken rolle skolernes indsats spiller for omfanget af frafaldet. Under skiftende regeringer har det været en målsætning at en større del af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, og begrænsning af frafaldet er dermed en af dette årtis vigtigste uddannelsespolitiske udfordringer. Når det endnu ikke er lykkedes at indfri målsætningen, skyldes det i høj grad frafald på uddannelserne da næsten alle unge i dag starter på en ungdomsuddannelse.

Undersøgelsens hovedresultater

Et af hovedresultaterne i undersøgelsen er at der er klare mønstre i forhold til hvilke elever der falder fra på det merkantile grundforløb. Analyserne viser at elevernes baggrund (fx forældrenes uddannelsesbaggrund) og forhold som køn og etnicitet er centrale faktorer der har betydning for om en elev gennemfører eller ej.

Forældrenes uddannelsesbaggrund har betydning for gennemførelsen

Undersøgelsen viser at forældrenes uddannelsesbaggrund har betydning for om eleven gennemfører grundforløbet. Elever hvis forældres højeste afsluttede uddannelse er en ungdomsuddannelse, har 6 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end elever hvis forældres højeste afsluttede uddannelse er folkeskolen. Dette betyder at hvis der er 66 ud af 100 elever med forældre hvis højeste afsluttede uddannelse er folkeskolen, som gennemfører grundforløbet, vil der være 72 af 100 elever hvis forældre har en ungdomsuddannelse, som gennemfører. Og det er vel at mærke når der er korrigeret for de andre forhold som ifølge undersøgelsen har betydning for frafaldet.

Det viser sig imidlertid også at sammenhængen mellem forældrenes uddannelsesbaggrund og risikoen for frafald på grundforløbet er U-formet. Elever hvis forældres højst fuldførte uddannelse er en mellemlang eller lang videregående uddannelse, har lige så stor risiko for at falde fra på grundforløbet som elever hvis forældre har folkeskolen som højeste fuldførte uddannelse. Af alle uddannelsesgrupper har børn af forældre hvis højst afsluttede uddannelse er en ungdomsuddannelse størst sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet.

Til gengæld viser undersøgelsen at der ikke er nogen klar sammenhæng mellem forældrenes indkomstgrundlag og sandsynligheden for at eleverne gennemfører grundforløbet.

Drenge har større risiko for frafald end piger

Et andet resultat i undersøgelsen er at drenge har større risiko end piger for at falde fra på grundforløbet. Når vi samtidig korrigerer for de andre forhold som ifølge undersøgelsen har betydning for frafaldet, har piger 6 procentpoint større sandsynlighed end drenge for at gennemføre grundforløbet. Forskellen forsvinder imidlertid hvis vi skelner mellem frafald med omvalg, hvilket vil sige at eleven går i gang med en ny uddannelse, og frafald uden omvalg, hvilket betyder at eleven ikke påbegynder ny uddannelse. Her er der ingen forskel mellem kønnene, og det kan betyde at de drenge der falder fra på grundforløbet, hyppigere går i gang med en ny uddannelse end de piger der falder fra. Man må dog tage en række forbehold i forhold til datagrundlaget på dette område, da registreringerne af om den unge påbegynder en ny uddannelse eller ej, er foretaget kort tid efter at den unge har afbrudt grundforløbet og en række unge derfor senere kan have valgt at starte på en uddannelse selvom de har angivet at de ikke ville gøre det og omvendt. Konklusi-

onerne bliver er derfor minde sikre for denne analyses vedkommende end for den analyse der ikke skelner mellem frafald med omvalg og frafald uden omvalg.

Elever der har været socialt udsatte i barndommen, har markant større risiko for frafald

Et tredje resultat i undersøgelsen er at elever der har været socialt udsatte i barndommen, har en markant højere frafaldsrisiko end andre elever. I undersøgelsen er det belyst ved at undersøge hvilken betydning det har for sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet hvis eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning eller har været anbragt uden for hjemmet efter lov om social service (SEL), § 40-42.

Elever der har været genstand for en forebyggende foranstaltning, har 16 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet, og elever der har været anbragt uden for hjemmet, har 11 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end sammenlignelige elever der ikke har været anbragt uden for hjemmet eller har været genstand for en forebyggende foranstaltning.

Elever der har været straffet med bøde eller fængsel har 15 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen end sammenlignelige elever der er ustraffede.

Elevens uddannelsesforløb har betydning

På grundforløbet optages en del elever der allerede har fuldført en anden ungdomsuddannelse. Elever med gymnasiale uddannelser i bagagen kan fx indgå i turboforløb af 12 til 18 ugers varighed. Disse elever har markant større sandsynlighed (21 procentpoint) for at gennemføre grundforløbet.

Et bemærkelsesværdigt resultat er at afslutningen af 10. klasse i folkeskolen har betydning for om eleven gennemfører grundforløbet. Elever der har afsluttet 10. klasse, har 3 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre end sammenlignelige elever der ikke har afsluttet 10. klasse. Der er dog ikke nogen forskel hvis vi skelner mellem frafald med og frafald uden omvalg. Det betyder at elever der ikke har afsluttet 10. klasse, hyppigere vælger at påbegynde en anden ungdomsuddannelse når de har afbrudt grundforløbet, end elever der ikke har afsluttet 10. klasse.

Derudover er der en række af de elever der påbegynder grundforløbet der ikke har fuldført folkeskolens 9. klasse. Hvis eleven ikke har gennemført 9. klasse, har vedkommende 13 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet, end hvis vedkommende har gennemført 9. klasse.

Elever med etnisk minoritetsbaggrund har større risiko for frafald

Undersøgelsen viser at elever med etnisk minoritetsbaggrund generelt har større risiko for frafald end sammenlignelige etnisk danske elever. Undersøgelsen viser imidlertid også at der er forskelle mellem de forskellige etniske minoritetsgrupper. Hvor nogle etniske minoritetsgrupper har op til 28 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet, er der andre etniske minoritetsgrupper hvis risiko for frafald ikke er større end sammenlignelige etnisk danske elevers. Det betyder at man skal være opmærksom på forskellene mellem de etniske minoritetsgrupper når man diskuterer frafald. Analysen viser desuden at risikoen for frafald også for en del af de etniske minoritetsgrupper varierer fra årgang til årgang.

Årskaraktererne fra folkeskolen har betydning for frafaldet

Når årskaraktererne fra folkeskolen inddrages i analysen, forsvinder nogle af de sammenhænge der er gennemgået ovenfor. Fx er der ikke længere forskel mellem kønnene, og der er færre af de etniske minoritetsgrupper som har en større frafaldsrisiko end sammenlignelige danske elever. Betydningen af forældrenes uddannelsesbaggrund forsvinder også. Årsagen til at disse forhold mister betydning, er at årskaraktererne delvist forklares ud fra baggrundsvariable som netop køn, forældres uddannelsesniveau og etnisk gruppe. Drengene får lavere årskarakterer end piger, og elever af forældre hvis højeste fuldførte uddannelse er folkeskolen, får lavere årskarakterer end andre elever. Der er dog stadig en række forhold der har betydning uafhængigt af årskaraktererne, bl.a. om eleven har gået i 10. klasse eller har været socialt udsat i barndommen.

Årskaraktererne i sig selv har stor betydning for elevernes sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. For hvert point elevens gennemsnitlige årskarakter hæves på den tidligere 13-skala, stiger sandsynligheden for gennemførelse med 14 procentpoint. Hvis en elev med et årskaraktergennemsnit på 7,2 har en sandsynlighed på 52 % for at gennemføre grundforløbet, har en elev med et gennemsnit på 8,2 66 % sandsynlighed, og en elev med et gennemsnit på 9,2 80 % sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet.

Nogle skoler har større succes med at bekæmpe frafald

Når der korrigeres for skolernes sammensætning af elever i forhold til de karakteristika der betyder noget for frafaldsrisikoen, og som indgår i undersøgelsen, ser vi at der på nogle skoler er en større andel af eleverne der gennemfører grundforløbet, end på andre skoler med et sammenligneligt elevgrundlag. Nogle skoler har altså større succes med at fastholde elever på grundforløbet og forhindre frafald.

Seks skoler har med statistisk sikkerhed et lavere frafald af elever end man ville forvente ud fra deres elevsammensætning. Og omvendt har tre skoler et højere frafald af elever end man ville forvente.

Undersøgelsen kan ikke belyse årsagerne til dette. Der er dog flere mulige forklaringer: Der kan være tale om at nogle skoler har skabt en kultur som er særlig god i forhold til fastholdelse af eleverne, eller at nogle skoler har gjort effektiv brug af de kvalitetsudviklingsmidler de fik tildelt i perioden 2005 til 2007. Endelig kan helt andre forhold spille en afgørende rolle da en sammenligning afslører at der kun er én skole som er bedre end andre skoler til at forhindre frafald blandt eleverne på både årgang 2003 og årgang 2005.

Muligheder for at foretage en statistisk vurdering af effekten af skolernes tiltag

Afslutningsvis har undersøgelsen set på mulighederne for at foretage en bestemmelse af om der set på landsplan er nogle tiltag der er mere effektive end andre i forhold til at nedbringe frafaldet. Formålet med denne del af undersøgelsen har været at afprøve en række statistiske metoder der sjældent anvendes på uddannelsesområdet, men som i disse år vinder stærkt frem på fx socialområdet. Metoderne stiller en række krav til kvaliteten af de data som analysen bygger på, men hvis de kan anvendes, giver de mulighed for at isolere effekten af de enkelte tiltag i langt højere grad end vi er vant til i dag. Vi vil derfor kunne få en langt mere præcis viden om hvad der virker, og hvad der ikke virker.

Resultaterne af analysen ud fra det foreliggende datamateriale bliver imidlertid usikre. Det skyldes til dels at der er ret stor forskel på udformningen af de enkelte tiltag på den enkelte skole. Der kan fx være stor forskel på hvad det indebærer at have en mentorordning på den enkelte skole, hvor intensiv den er, hvem der er mentorer osv. Dette giver mere fleksibilitet i forhold til den lokale praksis, men vanskeliggør en stringent vurdering af effekterne af de enkelte tiltag på landsplan.

En anden forhindring er at hver skole typisk har igangsat en række tiltag, og det gør det vanskeligt at fastslå effekten af det enkelte tiltag. Dermed er det fx ikke muligt at statistisk vej at danne en kontrolgruppe der ikke har været udsat for et frafaldsbekæmpende tiltag.

Et interessant sideresultat af analysen er imidlertid at ændringer i elevsammensætningen ikke kan forklare stigningen i frafaldet på grundforløbet for årgangene 2001 til 2005. Ofte forklares det øgede frafald med at elevgrundlaget har ændret sig så der i dag optages flere elever med svagere forudsætninger for at gennemføre grundforløbet end før. Men undersøgelsen dokumenterer at den ændrede elevsammensætning kun kan forklare en del af faldet i gennemførelsen af grundforløbet, mens en del af stigningen i frafaldet skyldes andre faktorer.

2 Indledning

Frafald og bekæmpelse af frafald har siden 2000 været et af de vigtigste uddannelsespolitiske indsatsområder. Under skiftende regeringer har det været et centralt politisk mål at 95 % af alle unge inden for en overskuelig årrække skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Da næsten alle unge allerede starter på en uddannelse, indfris målsætningen først og fremmest ved at reducere frafaldet. I den forbindelse er de uddannelser hvor der er registreret et større frafald end på andre uddannelser, særlig interessante. Det gælder fx erhvervsuddannelserne hvor det ved at reducere frafaldet vil være muligt at sikre at en større andel af en ungdomsårgang får en uddannelse.

På de skoler der udbyder erhvervsuddannelser, er reduktionen af frafald en strategisk prioritet. Til at løfte opgaven har skolerne løbende fået bevilliget midler til at igangsætte tiltag der skal sænke frafaldet og dermed sikre at flere elever gennemfører uddannelsen.

Det er imidlertid først i de senere år at der er begyndt at komme undersøgelser af hvilke forhold der påvirker frafald. Og vi ved ikke særlig meget om effekterne af de tiltag der bliver iværksat for at øge gennemførelsen. Selvom der er opsamlet en del viden lokalt og gennemført en række undersøgelser af ungdomsuddannelserne generelt, er det første store erhvervspædagogiske forskningsprojekt først nu ved at blive igangsat (Bak 2009).

2.1 Formål

I denne undersøgelse fokuserer Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) på frafaldet på et af de største grundforløb på erhvervsuddannelserne, nemlig grundforløbet på det merkantile område (herafter kaldet grundforløbet).

Formålet er at belyse en række forhold med hensyn til deres betydning for frafald på grundforløbet. Ud over at fokusere på hvilke elevkarakteristika der påvirker risikoen for frafald, har undersøgelsen til formål at belyse om elevens sandsynlighed for at gennemføre eller risiko for at falde fra på grundforløbet afhænger af hvilken skole eleven går på, når vi samtidig korrigerer for karakteristika på individniveau der har betydning for frafaldet.

Derudover afprøver undersøgelsen mulighederne for at foretage en effektevaluering af de tiltag skolerne har igangsat for at begrænse frafaldet på grundforløbet i perioden 2005 – 2007 ud fra de data der foreligger hos Danmarks Statistik og via skolernes indberetninger til Undervisningsministeriet i 2005-2006. Formålet er at afprøve en række kvantitative metoder der ikke er særlig udbredte på uddannelsesområdet, men som rummer muligheden for at give meget mere præcise bud på hvad der virker, end man kan opnå ved hjælp af andre evalueringdesign. Metoderne stiller dog også en række krav til datamaterialet, og det er derfor et åbent spørgsmål om de kan anvendes på det foreliggende datamateriale. Denne del af undersøgelsen har karakter af et metodisk pilotarbejde.

2.2 Rapportens forståelse af frafald

Rapporten tager udgangspunkt i to forskellige definitioner på frafald. I den første definition ser man udelukkende på om en elev der indskrives på en uddannelse, fuldfører den eller falder fra. Den anden definition der anvendes i rapporten, tager udgangspunkt i at ofte skelner mellem frafald med omvalg og frafald uden omvalg. Frafald med omvalg vil sige at eleven senere går i gang med en anden uddannelse. Set i dette lys er frafald led i en afklaringsproces hvor én uddannelsesmulighed bliver prøvet af og fører videre til en anden der er mere hensigtsmæssig for eleven.

Frafald uden omvalg vil derimod sige at eleven ikke går i gang med en anden uddannelse, men derimod forlader uddannelsessystemet uden at opnå en kompetencegivende uddannelse. I rapporten vil der blive gennemført både analyser der udelukkende skelner mellem fuldførelse og frafald, og analyser der skelner mellem frafald med og frafald uden omvalg. Fordi de data der skelner mellem frafald med og frafald uden omvalg, er mindre præcise end data der ikke skelner mellem forskellige typer af frafald, ligger hovedvægten i rapporten på den sidstnævnte type analyser.

2.3 Dokumentation og metode

Undersøgelsen bygger på registerdata fra Danmarks Statistik om de ca. 10.000 elever der i 2005 startede på en af de 46 skoler der udbød grundforløbet. Via Danmarks Statistiks forskerplatform har det været muligt at få detaljerede, anonymiserede oplysninger om hver enkelt elev, fx om forældrebaggrund, uddannelseshistorik og fagligt standpunkt i folkeskolen.

Datamaterialet er analyseret ud fra en statistisk model (logistisk regression) og ved hjælp af matching.

For at kunne perspektivere resultaterne for eleverne på årgang 2005 er tilsvarende analyser, på grundlag af et tilsvarende datamateriale, også gennemført for den årgang der startede på grundforløbet i 2003.

Derudover bygger dele af rapporten på skolernes indberetninger i 2005 og 2006 til Undervisningsministeriet om deres brug af kvalitetsudviklingsmidler.

2.4 Projektgruppe

Analysen og databehandling er gennemført af en projektgruppe fra EVA. Projektgruppens medlemmer er:

- Metodekonsulent Niels M. Søndergaard (projektleder)
- Metodekonsulent Thomas Hem Pedersen
- Praktikant og senere evalueringsmedarbejder Thomas Rasmussen.

Rapporten er udarbejdet af Niels M. Søndergaard.

Senioranalytiker, ph.d. Rasmus Højbjerg Jacobsen fra Centre for Economic and Business Research ved Copenhagen Business School har undervejs bidraget med sparring. Ansvar for analyserne og fremstillingen af resultaterne er dog alene EVA's.

2.5 Læsevejledning

Rapporten redegør først for resultaterne af tidligere undersøgelser af frafald på erhvervsuddannelser og ungdomsuddannelser i almindelighed. Kapitel 3 belyser dette felt.

Kapitel 4 fremstiller undersøgelsens resultater om hvilke forhold på individniveau der har betydning for om en elev gennemfører grundforløbet. Dernæst undersøges det om der er en forskel i frafaldet på de enkelte skoler når vi korrigerer for de forhold der på individniveau har betydning. Det rejser spørgsmålet om man kan tale om en særlig "skoleeffekt" i forhold til frafaldet på grundforløbet.

Appendiks A redegør for resultatet af et forsøg med på landsplan at bestemme hvilke tiltag der samlet set giver størst effekt i forhold til at reducere frafald.

Appendiks B redegør for undersøgelsens datagrundlag og metode.

Appendiks C rummer listen over anvendt litteratur.

Appendiks D indeholder i tabelform en præsentation af årgang 2005 på grundforløbet.

Appendiks E indeholder en oversigt over de statistiske modeller som rapporten bygger på.

3 Undersøgelser af frafald

Inden behandlingen af analyserne af frafald på grundforløbet vil rapporten gennemgå hvad vi ved fra tidligere undersøgelser. Selvom der ikke tidligere har været gennemført specifikke undersøgelser af frafaldet på grundforløbet, har der været gennemført undersøgelser af frafaldet på andre erhvervsuddannelser og på ungdomsuddannelser generelt.

I dette kapitel vil undersøgelserne af frafald blive delt i to hovedgrupper. Den ene gruppe indeholder undersøgelser der primært forklarer frafald ud fra karakteristika ved eleven. Den anden gruppe består af undersøgelser der ud over at se på individkarakteristika også har fokus på forhold der vedrører den skole eller uddannelse eleven går på.

3.1 Undersøgelser der forklarer frafald ud fra elevens karakteristika

Undersøgelserne i denne gruppe kan underinddeles i to hovedgrupper efter deres metodiske udgangspunkt. En gruppe undersøgelser bygger på surveydata og/eller kvalitative interview. En anden bygger på registerdata, evt. i kombination med surveydata. Denne inddeling er valgt eftersom der ofte er en sammenhæng mellem konklusionerne i undersøgelserne og undersøgelsesmetodiske udgangspunkt.

Undersøgelser der bygger på surveydata og/eller kvalitative interview

En del af undersøgelserne i denne gruppe når til det resultat at frafald er komplekst, og at der er utallige årsager til frafald. Det er derfor svært at pege på særlige grunde til frafaldet ud over elevens helt personlige forhold. En undersøgelse når fx frem til at de frafaldne elever ofte er karakteriserede ved at have "en kort lunte", hvilket fx betyder at de reelt ikke er motiverede for den pågældende uddannelse, og at de ikke er i stand til at fokusere på fremtidige uddannelsesmål. En anden undersøgelse viser at personlige problemer er den hyppigste årsag til frafald (Koudahl 2005).

Derudover er der en række undersøgelser der forklarer frafald ud fra forskellige typer af elever og disse elevers strategier. Med udgangspunkt i et casestudie på en erhvervsskole i det sydlige Jylland inddeler Katznelson (2008 b; 2009) frafaldstruede unge i fire kategorier ud fra deres strategier. Det drejer sig om unge med en viljestrategi, unge med en passiv strategi, unge med en konfronterende strategi og unge med en standbystrategi. Der er forskellige årsager til frafaldet i hver af grupperne. En bagvedliggende årsag for alle grupper er dog social marginalisering, både i klassisk forstand i form af social arv og i forhold til ændrede krav og betingelser i videnssamfundet der gør denne gruppe af unge særlig sårbare.

Jensen og Jørgensen (2005) finder på baggrund af 42 kvalitative interview, samt workshoper og observationsstudier at der er fire grupper af elever med etnisk minoritetsbaggrund som hver især har forskellige problemer med at gennemføre en erhvervsuddannelse. Rapporten kalder disse grupper "de isolerede", "de fortrængende", "de selvbevidste" og "de tilpassede". Undersøgelsen understreger at eleverne med etnisk minoritetsbaggrund er forskellige, og at der derfor er forskellige årsager til frafaldet. Som hovedårsag til frafaldet peger rapporten dog på de vanskeligheder som nogle elever med etnisk minoritetsbaggrund oplever i forhold til at skaffe praktikpladser, og at det faglige niveau på erhvervsuddannelserne for disse grupper af elever er for højt i nogle fag. Det sidste er interessant i forhold til denne undersøgelse fordi det inddrager betydningen af skolespecifikke forhold som fx læringsmiljø og undervisningsform.

Undersøgelser der bygger på registerdata, evt. i kombination med surveydata

De undersøgelser der bygger på registerdata, evt. i kombination med surveydata, handler alle om ungdomsuddannelserne generelt, men inddrager frafald som en del af deres analyse, herunder frafald på erhvervsuddannelserne.

Jæger og Holm (2003) undersøger betydningen af social arv for hvilken uddannelse elever opnår. De finder at forældrenes uddannelsesniveau har stor betydning, mens familiens økonomiske ressourcer ikke er af betydning. Derudover har såkaldt social kapital betydning for om den unge vælger at påbegynde en erhvervsuddannelse. Social kapital defineres i undersøgelsen som ressourcer der kan bruges til at hjælpe den unge med at skaffe praktikplads, job og bolig og til at yde den unge rådgivning om valg af uddannelsessted og studier i udlandet.

Det Økonomiske Råd (2003) finder ligeledes i sin analyse af optag og frafald på ungdomsuddannelserne at forældrenes uddannelsesbaggrund influerer på sandsynligheden for at elever gennemfører en påbegyndt erhvervsuddannelse. Hvis forældrene har en faglig uddannelse, er sandsynligheden større end hvis forældrene er ufaglærte. Det Økonomiske Råd finder også en positiv sammenhæng mellem forældrenes indkomstgrundlag og sandsynligheden for at gennemføre en erhvervsuddannelse (i modsætning til Jæger og Holm) og derudover at en række andre forhold har betydning: Elever med høj egenindkomst har større sandsynlighed for at gennemføre, og ligeledes har elever født i en større provinsby større sandsynlighed for at gennemføre end elever fra andre dele af landet. Derimod har det en negativ effekt på gennemførelsen hvis elever påbegynder deres erhvervsuddannelse som 18-årige frem for som 17-årige. Det Økonomiske Råd mener at der kan være flere forklaringer på dette, men fremhæver at det kan skyldes at en stor del af de 18-årige er fagligt svage elever der har taget 10. klasse for at forbedre deres faglige niveau uden at dette er lykkedes.

Også Andersen (2005), der undersøger en ungdomsårgang fire år efter grundskolens afslutning, finder at forældrenes uddannelsesmæssige baggrund har betydning for hvilke elever der gennemfører eller falder fra en ungdomsuddannelse, dog medieret gennem elevernes faglige selv-vurdering og selvopfattelse i almindelighed. Jo højere uddannelsesniveau forældrene har, desto højere vurderer eleven typisk sit faglige udgangspunkt, og desto mindre er risikoen for frafald på en erhvervsuddannelse. Undersøgelsen finder en lignende sammenhæng mellem læsefærdigheder og sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse, herunder en sammenhæng mellem læsefærdigheder og forældrenes uddannelsesmæssige baggrund.

Heinesen (1999) samler op på resultaterne af en række af 1990'ernes undersøgelser af den sociale arvs betydning for elevers valg og resultater i uddannelsessystemet. Han refererer bl.a. til en større undersøgelse af hvilke faktorer der har indflydelse på sandsynligheden for at eleverne gennemfører en ungdomsuddannelse. Et resultat fra denne undersøgelse er at forældrenes uddannelsesniveau har meget stor betydning for om den unge får en ungdomsuddannelse. Derudover er der en svag sammenhæng mellem faderens indkomstgrundlag og sandsynligheden for at få en ungdomsuddannelse. Undersøgelsen behandler også betydningen af en række andre forhold som fx om den unge bor sammen med begge forældre som 15-årig (øger sandsynligheden) eller sammen med kun en eller ingen af dem (mindsker sandsynligheden), om moderen eller faderen var teenager da den unge blev født (mindsker sandsynligheden), om forældrene har været udsat for ledighed på arbejdsmarkedet (mindsker sandsynligheden), og om familien bor i lejlighed (mindsker sandsynligheden) og/eller i et udsat boligområde (mindsker sandsynligheden). Undersøgelsen viser derudover en række overraskende resultater, fx at piger har en mindre sandsynlighed end drenge for at gennemføre en ungdomsuddannelse når man kontrollerer for elevernes boglige færdigheder. At piger i lige så stort omfang som drenge får en ungdomsuddannelse, skyldes at den gennemsnitlige pige er mere boglig end den gennemsnitlige dreng, konkluderer undersøgelsen. Et meget overraskende resultat i undersøgelsen er at indvandrere og efterkommere af indvandrere fra lande uden for Norden, Europa og Nordamerika har samme sandsynlighed for at afslutte en ungdomsuddannelse som danske elever. Heinesen tilskriver dog resultatet en række usikkerheder i datagrundlaget, herunder at undersøgelsen analyserer indvandrere og disses efterkommere som samlede grupper og ikke tager højde for at der kan være stor forskel på elever fra forskellige nationaliteter.

Jensen et al. (1998) konkluderer, i modsætning til de øvrige undersøgelser der her er refereret til, at forældrenes uddannelsesmæssige baggrund stort set ingen betydning har for om elever afbryder eller gennemfører en erhvervsuddannelse. Heinesen (1999) er dog kritisk over for denne konklusion og mener at den skyldes den måde forældrenes baggrund operationaliseres på i undersøgelsen, og at resultatet dermed ikke er korrekt. Jensen et al. finder også at risikoen for at afbryde en erhvervsuddannelse er større for de bogligt svage elever, især de bogligt svage piger. Derudover gælder det at de elever der får børn under uddannelsen, hyppigere afbryder deres uddannelse end øvrige elever.

3.2 Undersøgelser der inddrager forhold på skoleniveau

Den eneste undersøgelse der systematisk undersøger betydningen af forhold på skoleniveau, er en spørgeskemabaseret undersøgelse fra Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM). Resultatet af undersøgelsen er at det sociale undervisningsmiljø har betydning for frafaldet. Det sociale undervisningsmiljø opleves som dårligere af de elever som falder fra uddannelsen, end de elever der gennemfører en erhvervsuddannelse. Det fysiske undervisningsmiljø har til gengæld ingen direkte betydning for frafaldet, men højst en indirekte betydning for oplevelsen af det sociale undervisningsmiljø. Derudover finder undersøgelsen at forældrenes uddannelsesniveau har betydning for om elever gennemfører eller falder fra deres erhvervsuddannelse. Dog viser undersøgelsen her en U-formet sammenhæng så at elever der har forældre hvis højeste fuldførte uddannelse er folkeskolen, og elever hvis forældre har en videregående uddannelse, har størst risiko for at falde fra på grundforløbet, mens elever der har forældre hvis højeste fuldførte uddannelse er en ungdomsuddannelse, har mindst risiko for frafald. Undersøgelsen finder også at andre forhold har betydning: Ældre elever har større risiko for at falde fra end yngre, og elever der har gennemført en anden ungdomsuddannelse, har ligeledes større risiko for at falde fra end øvrige elever (DCUM 2006).

Undersøgelsen er interessant fordi der i resultatet er en række berøringspunkter med den amerikanske sociolog Vincent Tintos forskning i frafald på videregående uddannelser (Tinto 1987). Tinto finder at frafald kan forklares ud fra uddannelsesmiljøets evne til at integrere eleven både socialt og fagligt. Tintos teori er omsat til danske forhold i en større undersøgelse af frafald ved Aarhus Universitet (Studenterrådet ved Aarhus Universitet 2000).

3.3 Diskussion af undersøgelserne

I det følgende vil resultaterne og metoderne i de undersøgelser der blev gennemgået i de foregående afsnit, være genstand for en kort diskussion.

Det er værd at bemærke at en række af undersøgelserne der bygger på survey-data peger på at der er mange forskellige årsager til frafald, og at der er en personlig og individuel dimension i frafaldsproblematikken. Det forekommer dog samtidig at være den gruppe undersøgelser hvor resultaterne metodisk set er de mest spinkle. I og for sig er det ikke så underligt at resultatet af en undersøgelse der bygger på spørgeskemadata, er at det i overvejende grad er personlige problemer der ligger bag frafald. I en spørgeskemaundersøgelse kan det fx være svært for eleven selv at pege på at årsagen til frafaldet er social arv. I det de registerbaserede undersøgelser rent faktisk har mulighed for at identificere mønstre i forhold til hvilke elever der falder fra, baseret på elevernes baggrund, kan det være problematisk alene at fokusere på at årsagerne til frafald er individuelle og personlige.

Der er tillige en række konkrete metodiske problemer i flere af undersøgelserne som fx at svarprocenterne i nogle surveys er lave, eller at resultaterne ikke er tilstrækkeligt bearbejdet. Fx defineres det aldrig rigtigt hvad det vil sige at elever der falder fra, har "en kort lunte" (Koudahl 2005). Resultaterne af de kvalitative undersøgelser der fokuserer på forskellige elevtyper og elevstrategier, forekommer mere velunderbyggede og også væsentligt mere interessante og brugbare. Det er fx et interessant resultat, der næppe kan indfanges af andre undersøgelsesformer, at elever med samme etniske eller sociale baggrund kan anvende vidt forskellige strategier i forhold til at gå på en erhvervsuddannelse.

De registerbaserede undersøgelser rummer mange interessante resultater. Det er dog bemærkelsesværdigt at der er forskel på hvilke faktorer der ifølge disse undersøgelser har betydning for frafaldet. Man kan finde både undersøgelser der når til det resultat at forældrenes uddannelsesbaggrund har betydning for frafaldet, og undersøgelser der når til det modsatte resultat. Det samme gør sig gældende med hensyn til andre faktorer som fx forældrenes indkomstgrundlag og forskellen på frafaldsrisikoen blandt elever fra etniske minoritetsgrupper og blandt etnisk danske elever. En af årsagerne kan være at der er forskel på hvilke ungdomsuddannelser der inddrages i undersøgelse, hvilket bevirker at de tager udgangspunkt i forskellige populationer af unge. Der kan også være metodiske forhold som spiller ind på resultatet, som nævnt i afsnittet ovenfor.

Endelig er undersøgelsen af effekten af undervisningsmiljøet interessant fordi den peger på at det har særskilt betydning hvilken skole eleven går på.

Som det blev antydnet indledningsvist, er der en sammenhæng mellem de metoder der anvendes i de enkelte undersøgelser, og deres resultater. Det hænger sammen med at det forskellige datagrundlag i de enkelte typer af undersøgelser er velegnet til forskellige ting. Det er ikke usædvanligt at registerbaserede undersøgelser betoner betydningen af social arv, eller at surveybaserede undersøgelser peger på betydningen af subjektive forhold da registerdata bygger på administrative data fra den offentlige sektor, hvilket giver data af en meget høj kvalitet om forhold der kan karakteriseres som social arv, men dårlige betingelser for at undersøge subjektive forhold. Her har de surveybaserede undersøgelser en fordel. Det er heller ikke usædvanligt at resultatet af en undersøgelse der bygger på kvalitative interview er et katalog over idealtypiske elever eller elevstrategier da det at anvende idealtyper er en hyppigt anvendt måde at generalisere på inden for denne type af undersøgelser.

Snarere end at resultatet af en undersøgelse udelukkende afhænger af den anvendte metode, peger konklusionen i dette kapitel på at frafald er et sammensat problem der potentielt set påvirkes af både social arv, individuelle forhold og forhold der er specifikke for den enkelte skole. Dette er et interessant resultat i sig selv. Som de øvrige undersøgelser er også denne rapport analyse imidlertid præget af sit datagrundlag, og der vil især blive fokuseret på at undersøge betydningen af sociale baggrundskarakteristika og individuelle karakteristika der er registreret i registerdata (som fx elevens uddannelseshistorik). Derudover vil det i analysen blive undersøgt om der er en selvstændig betydning af hvilken skole eleven går på.

4 Forhold der påvirker frafald på grundforløbet

Dette kapitel gennemgår resultaterne af de empiriske analyser der er foretaget af hvilke forhold der påvirker frafald på grundforløbet. Kapitlet er struktureret så at resultaterne først omhandler analyserne af frafald på grundforløbet for årgang 2005. Som perspektivering vil resultater af analysen af frafaldet for årgang 2003 blive inddraget hvor der er forskelle. Kapitlet fortsætter med en analyse der tager udgangspunkt i at omvalg, dvs. at eleven vælger at tage en anden uddannelse, i sig selv kan være et positivt udfald. Dernæst følger en analyse der medtager oplysninger om elevens årskarakterer fra folkeskolen og deres betydning for frafald på grundforløbet. Grunden til at der gennemføres analyser både med og uden inddragelse af årskaraktererne, er at oplysninger om årskarakterer kun findes for en del af eleverne i undersøgelsen. Kapitlet afsluttes med en analyse af om elevens sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet også afhænger af hvilken skole vedkommende går på.

4.1 Forhold der påvirker frafald på grundforløbet

Dette afsnit fremlægger resultaterne af analysen af hvilke forhold der påvirker om elever gennemfører grundforløbet eller falder fra. I dette afsnit skelnes der ikke mellem frafald med og frafald uden omvalg. Analysen bygger på en statistisk model. Fordelen ved at bruge en statistisk model frem for fx en krydstabel er at man kan kontrollere for betydningen af flere forhold samtidig.

Den statistiske model

Ud fra den statistiske model kan der for alle elever (eller grupper af elever) beregnes en sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. For nogle grupper af elever er sandsynligheden stor, for andre er den lille. Hvis sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet for en bestemt gruppe elever fx er 66 %, betyder det at hvis der starter 100 elever med de karakteristika der kendetegner gruppen, vil vi forvente at 66 af dem gennemfører.

Tabel 1 giver en samlet præsentation af resultaterne af den statistiske analyse. Ud over de forhold der fremstilles i tabellen, viser analysen at eleverne på nogle skoler har en større sandsynlighed for at gennemføre end eleverne på andre skoler. Dette resultat fremstilles i afsnit 4.4.

Tabel 1
Forhold der påvirker sandsynligheden for at eleverne gennemfører grundforløbet

	Ændring i sandsynlighed for gennemførelse i procentpoint
Pige (<i>reference: dreng</i>)	6
Forældres uddannelsesniveau (<i>reference: folkeskolen</i>)	
Forældres højeste uddannelse er en ungdomsuddannelse	6
Forældres højeste uddannelse er en kort videregående uddannelse	6
Forældres højeste uddannelse er en mellemlang videregående uddannelse	(4)

Fortsættes næste side ...

Ændring i sandsynlighed for gennemførelse i procentpoint

Forældres højeste uddannelse er en lang videregående uddannelse	(5)
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 13
Eleven har gået i 10. klasse	3
Eleven har gennemført en anden ungdomsuddannelse	21
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 15
Eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning efter SEL, § 40-42	- 16
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	- 11
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	- 14
Etnicitet (reference: Danmark)	
Palæstina, Libanon og/eller statsløs	- 13
Det tidligere Jugoslavien	- 10
Tyrkiet	- 12
Irak	- 26
Pakistan	(- 4)
Afghanistan	- 18
Somalia	- 19
Øvrige arabiske lande	- 26
Iran	- 28
Sri Lanka	(- 5)
Øvrige Afrika	- 24
Øvrige verden	- 20
Størrelsen af den by eleven bor i (reference: provinsby med 20.000-100.000 indbyggere)	
Hovedstaden	(5)
Provinsby med over 100.000 indbyggere	(- 3)
Provinsby med 1.000-20.000 indbyggere	(3)
Landdistrikt (under 1.000 indbyggere)	4

Kilde: EVA's analyser.

Anm.: Tallene angiver ændringen i den estimerede sandsynlighed når referencepersonens karakteristika ændres enkeltvis. Resultaterne i parentes er ikke statistisk signifikante på et 5 %-niveau. I modellen indgår derudover variable for hvilken skole eleven går på. Disse afrapporteres separat. Negativt fortegn betyder at sandsynligheden for gennemførelse falder. Referencegruppen for årgang 2005 er drenge af dansk oprindelse hvis forældres højeste uddannelsesniveau er folkeskolen. Referencegruppen er elever på grundforløbet på en større handelsskole på Sjælland. Referencegruppen bor i en provinsby med 20.000-100.000 indbyggere og har fuldført 9. klasse. Referencegruppens sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet er 52 %.

Tabellen viser først og fremmest hvilke forhold der har betydning for sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet, hvilket gælder samtlige rækker hvor resultatet ikke står i parentes.

For det andet viser tabellen hvor meget de enkelte forhold betyder i forhold til elevens sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. Dette er vist som ændringer i den procentuelle sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. Disse resultater er udregnet i forhold til en referencegruppe (se anmærkningen under tabellen). Hvor meget det enkelte forhold påvirker sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet, kan variere fra elev til elev. Det er dog rimeligt at antage at det er tæt på det resultat der er angivet i tabellen, medmindre der er tale om grupper af elever der er forholdsvis tæt på at have en sandsynlighed på 0 % eller 100 % for at gennemføre grundforløbet. Her vil ændringen i sandsynlighed være større eller mindre. Af tabellen fremgår fx at når vi kontrollerer for samtlige andre forhold, har piger større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end drenge. En elev der er pige, men som ellers har samme karakteristika som re-

ferencegruppen, har 6 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end referencegruppen der består af drenge¹.

I det følgende vil de enkelte faktorer blive uddybet. Det vil også blive nævnt hvilke forhold der ikke har betydning for frafaldet.

Forældres uddannelsesbaggrund og indkomstgrundlag

For årgang 2005 har forældres uddannelsesbaggrund stor betydning for om eleven gennemfører grundforløbet. På årgang 2005 har en elev hvis forældres højeste afsluttede uddannelse er en ungdomsuddannelse, 6 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end en elev hvis forældre ikke har afsluttet en uddannelse ud over folkeskolen². Og det er vel at mærke elever der svarer fuldstændig til hinanden med hensyn til alle andre parametre i modellen: De har samme køn, de går på samme skole, de tilhører samme etniske gruppe, de har samme forløb med hensyn til 10. klasse, de har samme forløb med hensyn til de sociale myndigheder og retssystemet mv.

For elever hvis forældre har en videregående uddannelse, er billedet mere sammensat. Elever hvis forældre har en kort videregående uddannelse, har større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet, og det samme gør sig gældende for elever hvis forældre har en ungdomsuddannelse som højeste fuldførte uddannelse. Elever hvis forældre har en mellemlang eller lang videregående uddannelse, har derimod ikke større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end elever hvis forældres højeste uddannelse er folkeskolen.

Dette forhold genfindes på årgang 2003 hvor alle elever hvis forældre har en videregående uddannelse, ikke har større sandsynlighed for at gennemføre end elever hvis forældres højeste uddannelse er folkeskolen.

Undersøgelsen viser samtidig at forældrenes indkomstgrundlag spiller en meget lille rolle i forhold til elevens sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. På årgang 2005 betyder forældrenes indkomstgrundlag intet for sandsynligheden for at gennemføre. På årgang 2003 stiger sandsynligheden en smule for hver gang faderens årsindtægt øges med 100.000 kr.

Resultaterne er i overensstemmelse med nyere forskning i social arv. Som nævnt i kapitel 3 finder Jæger og Holm (2004) at forældrenes uddannelsesmæssige ressourcer har betydning for hvordan eleven klarer sig uddannelsesmæssigt, mens de økonomiske ressourcer ingen betydning har. En interessant forskel er at Jæger og Holm finder at effekten primært gælder de videregående uddannelser, men i denne undersøgelse kan der også konstateres en klar sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesbaggrund og sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet på en erhvervsuddannelse.

Det er ligeledes interessant at denne undersøgelse i overensstemmelse med DCUM's undersøgelse finder at der er en U-formet sammenhæng mellem risikoen for frafald på en erhvervsuddannelse og forældrenes uddannelsesniveau så at elever hvis forældre har et lavt uddannelsesniveau, og elever hvis forældre har et højt uddannelsesniveau, har størst risiko for at falde fra, mens elever der har forældre hvis højest fuldførte uddannelse er en ungdomsuddannelse, har størst sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen.

Køn

Undersøgelsen viser at piger på årgang 2005 har 6 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre end drenge. Denne sammenhæng genfindes også i data om årgang 2003 og kan dermed anses for robust.

¹ Når resultater gengives i det følgende, er de altid udregnet i forhold til referencegruppen.

² Ungdomsuddannelser dækker både gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser.

Elever der har været omfattet af en foranstaltning efter SEL, § 40-42

Analysen viser at sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet er væsentligt lavere hvis eleven har været anbragt uden for hjemmet, eller der har været iværksat en foranstaltning efter SEL, § 40-42.

Elever der har været genstand for en forebyggende foranstaltning, har 16 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre, og elever der har været anbragt uden for hjemmet, har 11 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre i forhold til referencegruppen. Elever der har modtaget økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole, har til gengæld ikke større risiko for frafald end andre elever.

Bøde- eller fængselsstraf

Elever der er straffet med bøde eller fængsel, har 15 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre i forhold til referencegruppen.

Bor ikke hjemme og er under 18 år

Elever på årgang 2005 der ikke bor hjemme, og som er under 18 år, har 14 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. Denne sammenhæng findes dog ikke for årgang 2003.

10. klasse

Elever på årgang 2005 der har gået i 10. klasse, har 3 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end andre elever. Denne sammenhæng genfindes for årgang 2003.

Hvorfor øger det sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet at eleven har gået i 10. klasse?

Der er grundlæggende set to modstridende forklaringer på hvorfor en gennemførelse af 10. klasse øger sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet.

Den ene forklaring er at 10. klasse giver eleven nogle nyttige kompetencer eller modner eleven så denne får lettere ved at gennemføre grundforløbet.

Den anden forklaring er at der er forskel på de elever der vælger at gå i 10. klasse, og de elever der starter på grundforløbet uden at have gået i 10. klasse. Hvad forskellen præcis består i, er det på nuværende tidspunkt kun muligt at gætte på. Men forklaringen kunne være at de elever der vælger ikke at gå i 10. klasse, er fagligt svagere eller fravælger 10. klasse fordi de har sværere ved at tilpasse sig uddannelsessystemet end elever der vælger at gå i 10. klasse.

Om det er den ene eller den anden forklaring der gør sig gældende, lader sig ikke umiddelbart afgøre. Det kan undersøges nærmere ved hjælp af matching, hvilket dog er uden for rammerne af denne rapport.

Resultatet for 10. klasse er interessant fordi det er et andet end det resultat som Det Økonomiske Råd (2003) kom frem til i sin analyse. Rådet konkluderede at for erhvervsuddannelserne generelt havde 10. klasse ikke betydning for gennemførelsen. En grund til de forskellige resultater kan være at den fundne sammenhæng i denne undersøgelse muligvis kun gælder for det merkantile grundforløb.

Eleven har ikke gennemført 9. klasse

Det er et krav for optagelse på grundforløbet at eleven har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven. Det er normalt ni års forudgående skolegang. På trods af dette er 6 % af eleverne på årgang 2005 ikke registreret som havende fuldført 9. klasse.

Hvis eleven ikke har gennemført 9. klasse, har denne 13 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet.

Eleven har en anden ungdomsuddannelse ved uddannelsesstart

Hvis eleven har en anden ungdomsuddannelse før vedkommende starter på grundforløbet, har eleven 21 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet. Det er dermed den enkeltfaktor som øger sandsynligheden for at gennemføre uddannelsen mest, og det giver god mening, idet de elever der allerede har fuldført en anden ungdomsuddannelse på det merkantile område, ofte også indgår i særlige turboforløb af en væsentligt kortere varighed end 24 måneder.

Eleven har afbrudt en anden ungdomsuddannelse

Resultaterne for både årgang 2005 og årgang 2003 viser at elever der har afbrudt en anden ungdomsuddannelse før de starter på grundforløbet, har samme sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen som andre elever.

Størrelsen af den by eleven bor i

For årgang 2005 er der en sammenhæng mellem størrelsen af den by eleven bor i, og frafaldet på grundforløbet. Elever der bor i landdistrikterne, har 4 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre end elever fra referencekategorien. Denne sammenhæng kan imidlertid ikke genfindes for årgang 2003.

Alder

Endelig er der kontrolleret for om elevernes alder betyder noget for sandsynligheden for frafald, fx om yngre elever i højere grad falder fra end lidt ældre elever.

På årgang 2005 er der ikke en sammenhæng mellem alder og sandsynligheden for at gennemføre, mens de 14-15-årige, de 19-årige og de 20-årige på årgang 2003 har mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end andre elever.

Etnicitet

Undersøgelsen viser at elever fra etniske minoritetsgrupper har markant større sandsynlighed for frafald end sammenlignelige danske elever.

Resultaterne for de forskellige etniske grupper inddelt efter oprindelsesland fremgår af tabel 1. Det skal dog bemærkes at nogle af kategorierne med etniske minoritetsgrupper rummer meget få elever, og derfor er estimaterne mere usikre end for de større minoritetsgrupper.

Tabellen viser samlet at elever fra de fleste etniske minoritetsgrupper har mindre sandsynlighed end sammenlignelige danske elever for at gennemføre grundforløbet. I forhold til sammenlignelige danske elever har elever der selv eller hvis forældre kommer fra Tyrkiet, fx 12 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen. Elever der selv eller hvis forældre kommer fra Irak, har 26 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen end sammenlignelige danske elever.

Undersøgelsen viser imidlertid også at der ikke alene er forskel på risikoen for frafald blandt danske elever og blandt elever fra etniske minoritetsgrupper, men også at der er betydelige forskelle i frafaldsrisikoen de etniske minoritetsgrupper imellem.

Samtidig er der etniske minoritetsgrupper hvis risiko for frafald ikke er større end sammenlignelige danske elevers. På årgang 2005 gælder at for elever der selv eller hvis forældre kommer fra Sri Lanka eller Pakistan, er der ikke statistisk signifikante forskelle på deres og danskeres sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet.

Analysen har i øvrigt også vist at der ikke er nogen forskel i risikoen for frafald mellem indvandrede og efterkommere af indvandrere på grundforløbet. Det er opsigtsvækkende i forhold til resultaterne af andre undersøgelser, fx undersøgelser af arbejdsmarkedsforhold. Men det skyldes formodentlig at de fleste elever trods alt er meget unge når de starter på grundforløbet, og dermed

er der ikke så stor forskel mellem gruppen af indvandrere og gruppen af efterkommere af indvandrere. En del af de personer der er registreret som indvandrere af Danmarks Statistik, er formentlig kommet til Danmark som helt små.

Når vi sammenligner denne analyse med resultaterne for årgang 2003, er konklusionen at forskellene i risiko for frafald mellem de etniske minoritetsgrupper for nogle grupperes vedkommende også svinger i forhold til de forskellige årgange.

I tabel 2 sammenholdes frafaldsrisikoen på årgang 2005 med risikoen på årgang 2003 for forskellige etniske minoritetsgrupper inddelt efter oprindelsesland. Et "+" betyder at denne gruppe har signifikant mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end danske elever. Et "0" betyder at der ikke er en signifikant forskel i forhold til danske elever.

Tabel 2
Etnicitetens påvirkning af sandsynligheden for at eleverne gennemfører grundforløbet

	Årgang 2005	Årgang 2003
Palæstina, Libanon og statsløs	+	+
Det tidligere Jugoslavien	+	+
Tyrkiet	+	+
Irak	+	+
Pakistan	0	+
Afghanistan	+	+
Somalia	+	0
Øvrige arabiske lande	+	+
Iran	+	0
Sri Lanka	0	+
Øvrige Afrika	+	0
Øvrige verden	+	+

Kilde: EVA's analyser.

Anm.: Etniske minoritetsgrupper der har en signifikant større frafaldsrisiko end sammenlignelige danske elever, er markeret med et "+". Etniske minoritetsgrupper der ikke har en signifikant større frafaldsrisiko end sammenlignelige danske elever, er markeret med et "0".

Tabellen viser at også på årgang 2003 har elever fra de fleste etniske minoritetsgrupper en større risiko for at falde fra på grundforløbet end sammenlignelige danske elever.

Men for elever fra Somalia, Iran og øvrige Afrika på årgang 2003 gælder at de ikke har en statistisk signifikant større risiko for frafald end sammenlignelige danske elever. Elever fra Pakistan og Sri Lanka har til gengæld, i modsætning til hvad der er tilfældet på årgang 2005, en signifikant større risiko for frafald end danske elever.

Samlet kan det siges at elever fra etniske minoritetsgrupper har større risiko for frafald end sammenlignelige danske elever. Men der er forskelle i risikoen for frafald mellem de etniske grupper, og samtidig varierer frafaldsrisikoen for de enkelte etniske minoritetsgrupper fra årgang til årgang. Billedet af de etniske minoritetsgruppers frafald og gennemførelse er således ikke entydigt.

4.2 Frafall med omvalg

I dette afsnit skelner vi i modsætning til afsnittet ovenfor mellem frafald med og frafald uden omvalg. Denne analyse undersøger derfor hvilke faktorer der kan forklare henholdsvis et godt og et dårligt udfald af at en elev påbegynder grundforløbet. Et godt udfald er at eleven enten gennemfører grundforløbet eller vælger en anden ungdomsuddannelse. Et dårligt udfald er frafald hvor eleven ikke går i gang med en anden ungdomsuddannelse.

Som tidligere nævnt er de foreliggende data der omhandler om eleverne går i gang med en ny ungdomsuddannelse efter at de har afbrudt grundforløbet, behæftet med en række usikkerhe-

der, og resultaterne bliver derfor mindre nøjagtige end resultaterne i den foregående analyse af forholdet mellem gennemførelse og frafald.

Usikkerhederne skyldes den måde det er opgjort på om en elev starter på en ny uddannelse eller ej. I forbindelse med at en elev er blevet registreret for at have afbrudt grundforløbet, har skolerne samtidig registreret om der er tale om frafald med eller uden omvalg. Disse registreringer er imidlertid foretaget kort tid efter at eleven har besluttet sig for at afbryde grundforløbet. Spørgsmålet er hvor godt et kendskab de personer der har foretaget registreringen, har haft til elevens fremtidsplaner på tidspunktet for registreringen, eller hvor klart det har været for eleven selv om denne ville starte på en ny uddannelse. Højest sandsynligt er der en del elever om hvem det er blevet registreret at de ville starte på en ny uddannelse, som aldrig gør det, og omvendt en række elever om hvem det er blevet registreret at de ikke ville starte på en ny uddannelse, der alligevel gør det. Vi kan dermed formode at pålideligheden af de data der vedrører om frafaldet er med eller uden omvalg, er lavere end pålideligheden af de data der vedrører om man gennemfører grundforløbet eller ej inden for en given periode. Denne formodning understøttes af at de statistiske modeller taber lidt i forklaringskraft når vi skelner mellem forskellige typer af frafald.

Resultater af analysen

Inddrager man frafald med omvalg som et positivt udfald i analysen, gælder stadig langt de fleste af de sammenhænge der blev identificeret i afsnittet ovenfor.

Forhold der stadig har betydning for frafaldet:

- Om eleven har anden ungdomsuddannelse
- Om eleven har afsluttet 9. klasse
- Om eleven er idømt bøde- eller fængselsstraf
- Om eleven er socialt udsat
- Om eleven er under 18 år og ikke bor hjemme
- Forældrenes uddannelsesbaggrund (og ligesom tidligere viser den at elever hvis forældres højst afsluttede uddannelse er folkeskolen eller en mellemlang eller lang videregående uddannelse, har større frafaldsrisiko end elever med forældre hvis højeste afsluttede uddannelse er en ungdomsuddannelse eller en kort videregående uddannelse).

Det betyder at selvom vi tager højde for at frafald kan være både med og uden omvalg, er de overordnede sammenhænge der blev konstateret i afsnittet ovenfor, stadig gældende.

For etniske minoritetsgrupper gælder det at der stadig er en stærk sammenhæng mellem om eleven tilhører en etnisk minoritetsgruppe, og risikoen for frafald, selv når vi skelner mellem frafald med og frafald uden omvalg. Interessant nok er der dog en række etniske minoritetsgrupper der ikke længere har en højere frafaldsrisiko end sammenlignelige danske elever. Det gælder elever der selv eller hvis forældre kommer fra:

- Palæstina, Libanon og/eller er statsløse
- Afghanistan
- Somalia
- Øvrige Afrika
- Sri Lanka
- Pakistan.

Derudover har tre af de variable der havde betydning i den foregående analyse, nu ikke længere nogen betydning for om eleven gennemfører grundforløbet eller oplever et frafald med omvalg.

Det er:

- Elevens køn
- Om eleven har gået i 10. klasse
- Størrelsen af den by eleven bor i.

Resultaterne kan pege på at drenge, som det er konstateret i afsnittene ovenfor, generelt har større frafaldsrisiko end piger. Til gengæld går de oftere end piger i gang med en anden ungdomsuddannelse når de afbryder grundforløbet. Det samme gælder elever der ikke har gået i 10.

klasse. De falder hyppigere fra end elever der har gået i 10. klasse, men til gengæld starter de også oftere på en ny ungdomsuddannelse. En kritisk indvending mod resultaterne af denne analyse vil hævde at resultaterne lige så godt kan skyldes at drenge der falder fra, oftere siger de vil starte på en ny ungdomsuddannelse end piger der falder fra, og at elever der ikke har gået i 10. klasse og som falder fra, oftere siger de vil starte på en ny ungdomsuddannelse end elever der har gået i 10. klasse og som falder fra. Om de rent faktisk gør det kan man imidlertid ikke ud fra det foreliggende datamateriale give svar på.

Endelig viser analysen i modsætning til analysen i afsnit 4.1 at elevens alder har betydning for om frafaldet er med omvalg. Hvis man skelner mellem frafald med og frafald uden omvalg, har de 17-18-årige mindre sandsynlighed for at opnå et positivt udfald end andre aldersgrupper. I denne aldersgruppe er der dermed en højere grad af frafald uden omvalg end i andre aldersgrupper.

Hvad sker der med de elever der falder fra?

Hvad sker der med de unge der falder fra på grundforløbet? Hvor mange går senere i gang med en anden ungdomsuddannelse og gennemfører den? Og hvem kommer aldrig i gang med en anden uddannelse?

En norsk undersøgelse fra 2005 har fulgt ca. 10.000 unge fra de forlod folkeskolen i 2002. Efter to år havde 11,6 % afbrudt den ungdomsuddannelse de var gået i gang med. Men af dem var næsten halvdelen gået i gang med en ny ungdomsuddannelse. Forfatterne skelner derfor mellem tre grupper af unge: "stayere" der bliver på den ungdomsuddannelse de er startet på, "sluttere" der afbryder deres ungdomsuddannelse, og "returnerte" der vender tilbage til uddannelsessystemet (Markussen og Sandberg 2005).

4.3 Sammenhængen mellem årskarakterer og frafald

I dette afsnit vil analysen også inddrage årskaraktererne fra folkeskolens 9. klasse. Grunden til at karaktererne først nu inddrages i analysen, er at oplysningerne kun er til rådighed for en del af eleverne på grundforløbet (se mere herom i kapitel 7). Vi ved imidlertid fra nogle af de tidligere undersøgelser at oplysninger om elevens faglige standpunkt er en interessant variabel i forhold til frafald.

Årskaraktererne er bedre end prøvekaraktererne til at forklare frafald

De analyser der inddrager karakterer som en faktor der har betydning for frafald, har for søgsvis inddraget både årskaraktererne fra folkeskolens 9. klasse og karaktererne fra folkeskolens afgangsprøve. Det viser sig at der er en stærkere sammenhæng mellem årskaraktererne og frafaldsrisikoen end mellem prøvekaraktererne og elevernes risiko for at falde fra.

Den statistiske model der forklarer frafald, ændrer sig en hel del når man medtager oplysninger om elevens årskarakterer i analysen.

En række af de baggrundsvariable der i analysen uden inddragelse af årskaraktererne havde betydning for om eleven fuldførte grundforløbet, har nu ikke længere betydning. Det gælder fx forældrenes uddannelsesniveau og elevens køn, ligesom en række etniske minoritetsgrupper ikke har en højere frafaldsrisiko end danske elever med samme baggrundskaraktéristika når man samtidig kontrollerer for årskaraktererne.

Årsagen til dette er at årskarakterer er en variabel der delvist forklares ud fra elevens baggrund. Piger får fx højere karakterer end drenge, børn af forældre med en højere uddannelsesbaggrund får højere karakterer end børn af ufaglærte forældre, og danske elever får højere karakterer end elever fra etniske minoritetsgrupper. Det fremgår af både det datamateriale der ligger til grund

for denne analyse, og andre undersøgelser (Storm 2003). Årskarakterer er en variabel der ud over at afspejle elevens boglige evner og evne og lyst til at indgå konstruktivt i en undervisningssituation også afspejler elevens baggrund.

Tabel 3 viser hvilke faktorer der ud over etniciteten og skoleeffekten (hvoraf sidstnævnte vil blive gennemgået i afsnit 4.4 påvirker sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet når vi inddrager årskaraktererne i analysen.

Tabel 3
Forhold der påvirker sandsynligheden for at eleverne gennemfører grundforløbet med inddragelse af årskaraktererne fra folkeskolen. Undersøgelse blandt de 14-18-årige på årgang 2005

	Ændringen i sandsynlighed for gennemførelse i procentpoint
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 14
Eleven har gået i 10. klasse	4
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 17
Der har været givet økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole efter SEL	- 20
Eleven har været anbragt uden for hjemmet	- 14
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	- 12

Kilde: EVA's analyser.

Anm.: Tallene angiver ændringen i den estimerede sandsynlighed når referencepersonens karakteristika ændres enkeltvis. I modellen indgår derudover variable for hvilken skole eleven går på. Disse belyses i et separat kapitel i rapporten. Negativt fortegn betyder at sandsynligheden for gennemførelse falder. Referencegruppen for årgang 2005 er drenge af dansk oprindelse hvis forældres højeste uddannelsesniveau er folkeskolen. Referencegruppen går på grundforløbet på en større handelsskole på Sjælland og bor i en provinsby med 20.000-100.000 indbyggere. Elevens gennemsnitlige årskarakter fra folkeskolens 9. klasse er 7,2 (hvilket samtidig er gennemsnitskarakteren for de 14-18-årige på grundforløbet). Referencegruppen har fuldført 9. klasse, og referencegruppens sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet er 61 %.

Tabellen viser at selv når man inddrager årskaraktererne i analysen, øger det sandsynligheden for gennemførelse hvis eleven har gået i 10. klasse. Sandsynligheden for at gennemføre falder derimod hvis eleven er straffet med bøde eller fængsel (et fald på 17 procentpoint), hvis der har været givet økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole (et fald på 20 procentpoint), eller hvis eleven har været anbragt uden for hjemmet (et fald på 14 procentpoint). Eleven har derudover mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet hvis denne er under 18 år og ikke bor hjemme eller ikke har afsluttet 9. klasse.

Selv når man kontrollerer for årskaraktererne i analysen, synes den sociale arv stadig at mindske sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet, dvs. når elever der har været anbragt uden for hjemmet, har været straffet med fængsel eller bøde eller ikke har afsluttet 9. klasse, inddrages som faktorer i forhold til social arv.

Det er interessant at det stadig øger sandsynligheden for gennemførelse af grundforløbet hvis eleven har gået i 10. klasse. At 10. klasse har en positiv indflydelse på at eleven gennemfører grundforløbet, kan derfor anses for at være et robust resultat idet det har betydning i analyserne både med og uden inddragelse af årskaraktererne.

Hvad betyder årskaraktererne?

Undersøgelsen viser at for hvert karakterpoint elevens gennemsnitlige årskarakter stiger på den tidligere 13-skala, stiger sandsynligheden for at gennemføre uddannelsen med 14 procentpoint. Forhøjer vi fx hypotetisk set referencegruppens årskaraktergennemsnit fra 7,2 til 8,2, stiger deres sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen fra 52 % til 66 %. Hæves deres gennemsnitlige årskarakter med yderligere 1 point til 9,2, stiger sandsynligheden for at gennemføre uddannelsen igen med 14 procentpoint så at deres sandsynlighed for at gennemføre uddannelsen nu er 80 %.

Årskarakterernes indflydelse på sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet kan også fremstilles på en anden måde. I tabel 4 er eleverne inddelt i fire grupper.

Tabel 4

Årskarakterernes indflydelse på sandsynligheden for at eleverne gennemfører grundforløbet

Årskaraktergennemsnit	Ændring i sandsynlighed for gennemførelse i procentpoint
(reference: karaktergennemsnit < 6)	
6-7	22
7-8	33
> 8	41

Kilde: EVA's analyser.

Tabellen viser at sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet stiger med 22 procentpoint hvis eleven i stedet for et årskaraktergennemsnit under 6 har et gennemsnit mellem 6 og 7. Sandsynligheden øges med 33 procentpoint hvis eleven har et årskaraktergennemsnit mellem 7 og 8, og med 41 procentpoint hvis eleven har et gennemsnit over 8. Ændringerne er kontrolleret for øvrige forhold der har indflydelse på om eleven gennemfører grundforløbet.

Konklusionen er at årskaraktererne har stor indflydelse på om eleven gennemfører uddannelsen, og analysen viser at en stigning i årskaraktergennemsnittet fører til en øget sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet.

Falder eleverne fra på grundforløbet fordi det faglige niveau er for lavt?

I efteråret 2008 blev det debatteret om en del af frafaldet på erhvervsuddannelserne skyldes at det faglige niveau er for lavt. Startskuddet til debatten var en spørgeskemaundersøgelse fra Dansk Industri blandt elever der var i gang med en erhvervsuddannelse, eller som havde afbrudt uddannelsen. Her angav 22 % af de adspurgte at de overvejede at afbryde uddannelsen eller havde afbrudt den fordi det faglige niveau var for lavt, mens 13 % angav at de ønskede at afbryde uddannelsen eller havde afbrudt den fordi det faglige niveau var for højt (Olsen 2008).

I denne undersøgelse af frafald på grundforløbet er det ikke muligt at inddrage elevernes vurdering af det faglige niveau. Vi kan ikke udelukke at nogle elever falder fra på grundforløbet fordi de oplever det faglige niveau som for lavt. Men den generelle sammenhæng mellem årskaraktergennemsnittet og sandsynligheden for frafald peger i den modsatte retning. Hvis der var et stort frafald fordi det faglige niveau er for lavt, er det usandsynligt at der samtidig ville være en stærk sammenhæng mellem årskaraktererne og frafaldet på grundforløbet.

Hvad betyder etnicitet når årskaraktererne medtages i analysen?

Når man inddrager årskaraktererne i analysen, er der færre etniske minoritetsgrupper der med sikkerhed kan siges at have en større frafaldsrisiko end sammenlignelige danske elever. Faktisk er det kun elever der selv eller hvis forældre er født i Irak, og elever hvis oprindelsesland i denne analyse hører ind under kategorien "Øvrige verden", der har en signifikant større risiko for frafald end sammenlignelige danske elever.

En del af forklaringen kan som nævnt ovenfor være at elever fra etniske minoritetsgrupper generelt får lavere årskarakterer end danske elever. Dette skyldes ikke nødvendigvis at de er fagligt svagere, men kan skyldes at de har svagere forudsætninger på andre områder, fx i forhold til sproglige kompetencer, integration mv.

En mere teknisk forklaring er at estimaterne af sandsynligheden for at gennemføre grundforløbet bliver mere usikre når vi inddrager årskaraktererne, da der mangler oplysninger om en del af eleverne fra nogle etniske minoritetsgrupper. De resultater vi kan vise for de enkelte etniske minoritetsgrupper, er altså mere usikre.

4.4 Forskelle mellem skoler

Endelig vil det i dette afsnit blive undersøgt om elevens sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet også afhænger af hvilken skole vedkommende går på, når vi samtidig kontrollerer for betydningen af de faktorer der blev identificeret ovenfor. Analysen omfatter både eleverne på årgang 2005 og årgang 2003.

Som gennemgået i kapitel 3 har kun få andre undersøgelser analyseret om det har en selvstændig betydning for risikoen for frafald hvilken skole eleven går på. Dette er et interessant spørgsmål fordi det kan vise om der findes skoler der er bedre til at sikre elevernes gennemførelse af grundforløbet og forhindre frafald på trods af at de har et elevgrundlag der på alle punkter er sammenligneligt med andre skoler når vi ser på de elevkarakteristika der er forbundet med frafald.

Analysen viser at selv når vi kontrollerer for de forhold som det foregående kapitel har identificeret som betydningsfulde, er der forskel på frafaldsrisikoen blandt skolerne. Der er skoler hvor den samme type elev på årgang 2005 i forhold til inddragelsen af baggrundskarakteristika har 17 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre grundforløbet end på den statistiske models referenceskole.

Hovedparten af de 46 skoler klarer sig på niveau med referenceskolen, men der er 6 skoler hvor eleverne har imellem 14 procentpoint og 18 procentpoint større sandsynlighed for at gennemføre. Og der er tre skoler der klarer sig dårligere. På disse skoler har helt sammenlignelige elever mellem 11 procentpoint og 17 procentpoint mindre sandsynlighed for at gennemføre end elever på andre skoler.

Årsagen til at nogle skoler har større succes på området end andre, selv når vi kontrollerer for de forhold der har betydning for frafald på individniveau, kan denne analyse ikke sige noget om. Der kan være flere mulige forklaringer. Noget kunne tyde på at de skoler der ligger over gennemsnittet, gør et effektivt stykke arbejde for at fastholde eleverne. Det kan være ledelsens initiativer, kulturen på skolen, lærerkollegiets samarbejde eller sammenholdet blandt eleverne der gør forskellen. Men vi kan ikke vide det før det er undersøgt nærmere hvad der kendetegner disse skoler, fx gennem casestudier bygget på interview med lærere, elever og ledelser.

Og det er ikke en helt enkel analyse. Et interessant resultat fremkommer nemlig når vi gennemfører en lignende analyse for årgang 2003. Her finder vi at seks skoler klarer sig bedre end referenceskolen, og at ingen klarer sig dårligere. Sammenligner vi resultaterne for de to årgange, kan vi se at kun én skole med statistisk sikkerhed klarer sig bedre end referenceskolen på både årgang 2003 og årgang 2005.

Det kan der være flere mulige forklaringer på:

- At der er årgangsspecifikke forhold på spil så at nogle årgange på skolerne har et højere frafald end andre uden at det kan forklares ud fra elevernes baggrundskarakteristika, men i stedet må forklares ud fra forskelle internt på skolerne, fx ud fra hvilke lærere der underviser.
- At der på nogle årgange på skolerne er tale om en "smitteeffekt" så at risikoen for frafald øges for de tilbageværende elever hvis der først er en tendens til frafald.
- At forskelle i skoleeffekten mellem årgang 2003 og årgang 2005 afspejler forskelle på hvor vellykket en indsats skolerne har gennemført for de midler de er blevet tildelt i regi af kvalitetsudviklingspuljen. Dermed er det et udtryk for at de skoler der klarer sig bedre end gennemsnittet i forhold til deres elevbaggrund, er de skoler der har formået at få mest ud af de tildelte kvalitetsudviklingsmidler.

Appendiks A

Undersøgelse af effekten af skolernes tiltag

Erhvervsuddannelserne modtog i perioden 2005 til 2007 et kvalitetsudviklingstilskud der bl.a. kunne bruges til at igangsætte tiltag der kunne øge elevernes gennemførelse af grundforløbet og nedbringe frafaldet. Det har været op til den enkelte skole selv at vælge hvilke tiltag den ville igangsætte. Hvilke tiltag den enkelte skole har igangsat i perioden, er blevet indrapporteret til Undervisningsministeriet i 2005 og 2006 i forbindelse med de såkaldte kvalitetssikringsindikatorer. Af rapporterne fremgår det at skolerne har igangsat mange forskellige tiltag.

Dette appendiks vil forsøge at besvare spørgsmål om effekten af de tiltag skolerne valgte at igangsætte med henblik på at nedbringe frafaldet og øge gennemførelsen.

Indledningsvist vil effektmåling kort blive præsenteret som felt.

Derefter vil det blive undersøgt om det i forhold til grundforløbet er muligt:

- At identificere tiltag der er mere effektive end andre. Er det fx sådan at mentorordninger er mere eller mindre effektive end andre typer af tiltag?
- At undersøge om der er en samlet effekt af kvalitetsudviklingspuljen som helhed i forhold til frafald. Har puljen bidraget til at øge gennemførelse og nedbringe frafald på grundforløbet?

Formålet er at afprøve en række statistiske metoder der sjældent anvendes på uddannelsesområdet, men som i disse år vinder stærkt frem på fx socialområdet (Nielsen et al. 2007). Metoderne stiller en række krav til kvaliteten af de data som analyserne bygger på for at kunne anvendes, men hvis de kan anvendes, giver de mulighed for at isolere effekten af de enkelte tiltag i langt højere grad end vi er vant til i dag. Vi vil derfor kunne få en langt mere præcis viden om hvad der virker, og hvad der ikke virker.

En sådan analyse har et andet sigte end de handlingsplaner for øget gennemførelse som erhvervsskolerne udarbejder hvert år, hvori skolerne på lokalt plan foretager vurderinger af effekterne af deres indsats. Formålet med denne undersøgelse er at supplere den viden der opnås via dette arbejde med viden om hvilke tiltag der samlet set giver størst effekt i forhold til at reducere frafald.

Erhvervsskoleområdet er i den forbindelse udvalgt dels pga. vigtigheden af at fremskaffe den bedst mulige viden om hvordan man reducerer frafald, dels fordi der er datagrundlag til rådighed om de tiltag skolerne har iværksat. Det spørgsmål der er i fokus i dette appendiks, er således om de nævnte metoder lader sig anvende på det datagrundlag der foreligger, eller hvilke andre krav det i givet fald vil kræve at gennemføre en sådan analyse. Det har i forbindelse med analysen ikke været muligt at inddrage data fra årene efter skoleåret 2006-2007.

Virkningsevaluering og effektmåling

Inden for evalueringsfeltet er der grundlæggende to forskellige undersøgelsestraditioner der har et bud på hvordan man kan opnå viden om effekter. Den ene tradition lægger vægt på at sammenholde en analyse af resultaterne af en indsats (outcome) med en analyse af de processer der ligger bag. Den kendes internationalt under forskellige navne: realistic evaluation, contribution analysis mv. – på dansk primært under navnet *virkningsevaluering*. Den anden tradition der kan kaldes den klassiske effektmålingstradition, bygger på ideen om at man skal sammenligne resultaterne af en indsats med det der ville være sket i en såkaldt kontrafaktisk situation. For at kunne opnå viden om kausalitet og dermed effekt skal man sammenligne udfaldet efter en indsats med

det der ville være sket hvis indsatsen *ikke* var blevet foretaget (Rossi et al. 2004; Shadish, Cook og Campbell 2002; Munk 2008; Pawson og Tilley 1997; Mayne 2001; Dahler-Larsen og Krogstrup 2004). Da det ikke er muligt på samme tid både at deltage og ikke at deltage i en indsats (man kan fx ikke både have en mentor og ikke have en mentor), sammenligner man udfaldet for grupper der er statistisk sammenlignelige, men hvor kun den ene gruppe deltager i indsatsen.

I denne rapport tages der udgangspunkt i den klassiske effektmålingstradition. EVA har i en anden rapport arbejdet med virkningsevaluering som metode (EVA 2009).

Effektmålingstraditionen

Udgangspunktet for effektmålingstraditionen er en erkendelse af at det er vanskeligt at opnå viden om effekterne af en pædagogisk eller social indsats. Grunden er at der er mange andre forhold der har betydning for frafaldet, samtidig med at nogle skoler har iværksat et tiltag som en mentorordning eller ansætter en psykolog til at tale med frafaldstruede elever. Fra analysen af frafald på grundforløbet ved vi fx at der er forhold ved de enkelte elever der har betydning for deres risiko for at falde fra. Kombinerer vi det med at der er forskel på skolernes elevsammensætning, kan vi ikke opnå viden om effekterne af de enkelte tiltag ved at foretage en direkte sammenligning af frafaldsprocenten mellem skoler der har iværksat tiltag som fx mentorordninger, og skoler der ikke har iværksat denne type tiltag. Skolernes frafaldsprocenter vil variere allerede inden de har iværksat forskellige tiltag. Analyserne i kapitel 4 viser ydermere at frafaldet og så afhænger af forhold der er specifikke for den skole eleverne går på, og at frafaldet oven i købet er afhængigt af hvilken årgang vi kigger på.

Effektmålingstraditionen rummer forskellige bud på hvordan man ved hjælp af undersøgelsesdesign og statistiske metoder kan korrigerer for forskelle som disse mellem elever, skoler og årgange. Derved kan man få den bedst mulige viden om om effekten skyldes den iværksatte indsats. Ambitionen er at give os langt mere præcis viden om *hvad der virker*, end hidtil opnået.

I Danmark er der et efter internationale forhold unikt datamateriale til rådighed for mange af de analyseformer der ligger inden for effektmålingstraditionen pga. den omfattende indsamling af data på individniveau som gennemføres af offentlige myndigheder i Danmark og som efterfølgende stilles til rådighed for forskere af Danmarks Statistik.

De anvendte metoder

I denne rapport vil vi anvende to forskellige strategier for at forsøge at bestemme effekterne af de enkelte tiltag og af kvalitetsudviklingsmidlerne som sådan. Det kan grundlæggende betragtes som to forskellige måder at få et indtryk af den kontrafaktiske situation på (Nielsen et al. 2007).

For det første vil der blive brugt en statistisk model der svarer til den der blev brugt i kapitel 4. Formålet er at forsøge at estimere effekten af de enkelte tiltag idet vi samtidig kontrollerer for de andre forhold på individniveau som ifølge undersøgelsen har indflydelse på frafaldet, og for hvilken skole eleven går på. På den måde opnås et resultat af effekten af de enkelte tiltag der er korrigeret for betydningen af social baggrund, køn, etnicitet, karakterer mv.

For det andet vil vi anvende en matching-strategi. Ideen med matching er at tage udgangspunkt i de elever der har været udsat for et bestemt tiltag. Det kan fx være at de alle har gået på skoler der har tilbudt en mentorordning som middel mod frafald. Dette kaldes interventionsgruppen. Som sammenligningsgrundlag konstrueres ad statistisk vej en kontrolgruppe der i videst muligt omfang stemmer overens med interventionsgruppen, bortset fra at den ikke har oplevet det samme tiltag som interventionsgruppen. De to grupper er næsten ens målt på de variable man matcher ud fra, og analysen består derefter i at sammenligne frafaldet i de to grupper og se på om der er en statistisk signifikant forskel.

I vores matching-analyse vil vi forsøge at matche elever fra interventionsgruppen med både kontrolgrupper konstrueret af andre elever fra årgang 2005 og kontrolgrupper konstrueret af elever fra årgang 2003.

En vigtig forudsætning for både den statistiske model og matching-analysen er at det er indkredset hvilke forhold der har betydning for frafaldet, og at disse forhold er observerbare. At denne forudsætning er opfyldt, er der argumenteret for i rapporten i kraft af gennemgangen af tidligere undersøgelser som identificerer hvilke faktorer der generelt har betydning for frafald, og gennem den empiriske efterprøvning ved hjælp af modellerne i kapitel 4.

Først vil vi forsøge at bestemme effekterne af de enkelte tiltag ved at bruge den statistiske model på årgang 2005 og matche interventionsgrupper og kontrolgrupper på årgang 2005. Derefter vil vi forsøge at vurdere effekterne af kvalitetsudviklingsmidlerne som sådan ved at matche interventionsgrupper på årgang 2005 med kontrolgrupper på årgang 2003.

Effekten af de enkelte tiltag

EVA har inddelt de enkelte skolers tiltag i en række overordnede kategorier, fx:

- Mentorordninger
- Tiltag der skal forbedre det sociale miljø blandt eleverne
- Fraværsregistreringssystemer
- Tiltag der bygger på elevplaner
- Fraværspædagogik
- Vejledning
- Tiltag der bygger på inddragelse af forældre.

Når vi vil bruge data for årgang 2005 til at bestemme effekten af de enkelte tiltag, løber vi imidlertid hurtigt ind i en række problemer.

Det første problem er at skolernes tiltag ikke er beskrevet så detaljeret at det er muligt at se hvad fx en mentorordning på den enkelte skole består i. Nogle skoler kan fx have valgt at gøre meget ud af ordningen og have investeret mange ressourcer i den, mens andre skoler måske har haft ordningen som et forsøg i meget mindre målestok. På nogle skoler har ordningen måske ligefrem eksisteret mere af navn end af gavn. Der kan også være stor forskel på hvilke metoder der har været anvendt inden for ordningen. Og det giver et problem hvis nogle af metoderne er effektive, og andre ineffektive. I vores analyse kan vi ikke tage højde for denne forskel, og de effektive og mindre effektive metoder vil samlet få det til at se ud som om tiltagene ikke gør en forskel. Samlet set er der dermed nogle problemer med at bruge det foreliggende datamateriale til en analyse baseret på de metoder vi ønsker at anvende³.

Det andet problem i et effektmålingsperspektiv er at samtlige skoler har iværksat mere end ét tiltag samtidig. Skole A har fx iværksat både en mentorordning og en række tiltag der skal forbedre det sociale miljø på skolen. Skole B har iværksat tiltag der skal forbedre det sociale miljø på skolen, og har derudover indført et fraværsregistreringssystem. I matching-analysen giver det os fx problemer i forhold til at konstruere en god kontrolgruppe da det ikke er muligt at finde en gruppe elever der ikke har været udsat for andre tiltag. Dermed kan en forskel eller manglende forskel mellem interventionsgruppe og kontrolgruppe skyldes flere forhold. Er der fx ikke en forskel mellem interventionsgruppe og kontrolgruppe, kan det skyldes at den indsats vi ønsker at undersøge effekten af, ikke har betydning for frafaldet. Men det kan også skyldes at nogle af de andre indsatser som eleverne i kontrolgruppen har deltaget i, har en positiv effekt. Eller det kan skyldes at begge indsatser har en negativ betydning for gennemførelsen, altså at begge øger risikoen for frafald. Samlet giver det forhold at alle skoler har iværksat mere end ét tiltag samtidig, et tolkningsproblem. Det er uklart hvad resultaterne betyder. I regressionsanalysen kan vi bedre forsøge at tage højde for problemet ved at kontrollere for at skolerne iværksætter flere tiltag, men det er stadigvæk en komplicerende faktor.

De ovennævnte forhold bevirker at resultaterne i forhold til de analyser af effekten af de enkelte tiltag vi gennemfører på årgang 2005, er meget usikre, både når de gennemføres som matching-analyser, og når de gennemføres som regressionsanalyser. Resultaterne bliver derfor ikke fremlagt i denne rapport.

³ Dette er ikke en kritik af datamaterialet da dette er indsamlet med et andet formål for øje.

Kan alle tiltag effektmåles?

Det er værd at overveje om man kan skille et tiltag ud fra skolens generelle praksis, lokale tilpasninger mv. I bund og grund er spørgsmålet om det er muligt at isolere et sæt af praksisser der vil være virkningsfulde om ikke på alle skoler, så på de fleste, eller om det altid vil variere fra skole til skole hvad der virker.

Det første synspunkt er forudsat i mange af vores diskussioner af frafald, fx når det siges at mentorordninger virker. Det andet synspunkt ligger ligeledes indlejret i mange af diskussionerne af frafald. Bl.a. når det bliver fremført at det er af mindre vigtighed hvilke metoder skolen benytter sig af, men at det afhænger af andre, mere lokale forhold om indsatsen mod frafald virker eller ej.

Det handler grundlæggende om betydningen af kontekst, og ingen vil hævde at det er muligt at identificere tiltag der vil være virkningsfulde overalt. Omvendt kan argumentet om at alt er bestemt af lokale forhold og afhænger af konteksten, også være at gå i den modsatte grøft. Den danske evalueringsforsker Peter Dahler-Larsen har argumenteret kraftigt imod den forestilling man nogle gange møder, om at enhver en indsats er unik (Dahler-Larsen og Krogstrup 2004).

En konstruktiv tilgang til diskussionen kan være at det forud for enhver effektmåling overvejes om tiltaget lader sig udskille så meget fra skolens praksis at det er muligt at måle effekten af det. Det er derudover værd at overveje om der ikke er nogle tiltag det er lettere at gennemføre på alle skoler, som fx en psykologordning, og andre som i mindre grad lader sig gennemføre på alle skoler, fx tiltag der retter sig mod opbygningen af en særlig skolekultur.

Effekten af kvalitetsudviklingsmidlerne som helhed

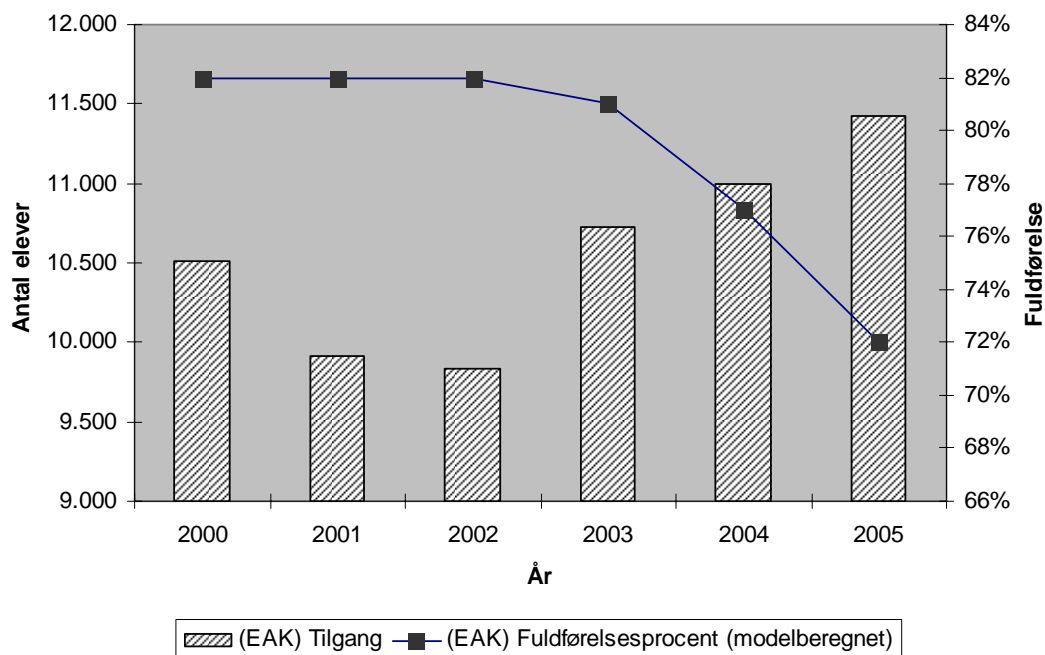
I det foregående afsnit viste det sig ikke muligt at opnå valide resultater om effekten af de enkelte tiltag ved at foretage analyser der udelukkende inddrager årgang 2005. Årsagen er en række usikkerheder i forhold til data. I stedet vil der i dette afsnit blive brugt en anden strategi for at bestemme om kvalitetsudviklingsmidlerne som helhed har haft en effekt på frafaldet. Ideen er at inddrage årgang 2003 som kontrolgruppe for eleverne på årgang 2005. På årgang 2005 udtrækker vi en tredjedel af eleverne ved en simpel tilfældig stikprøve. Denne gruppe elever har gået på grundforløbet i den periode hvor kvalitetsudviklingsmidlerne har været tildelt skolerne.

Til disse elever udvælges der en kontrolgruppe af elever fra årgang 2003 der minder om de udtrukne elever med hensyn til de karakteristika som har betydning for frafaldet: skolen de går på, deres køn, deres gennemsnitlige årskarakterer, deres forældres uddannelsesbaggrund, deres etnicitet mv. Denne kontrolgruppe har gået på grundforløbet før kvalitetsudviklingsmidlerne blev tildelt skolerne.

Men også her løber vi ind i en række problemer. En forudsætning for analysen er at årgang 2003 og årgang 2005 kan sammenlignes direkte med hinanden. De to årgange er valgt fordi de ligger så tæt på hinanden som muligt, samtidig med at kontrolgruppen ikke skal have gået på skolen i perioden hvor kvalitetsudviklingsmidlerne var virksomme. Problemet er imidlertid at der er en negativ tendens på spil der påvirker gennemførelse af og frafald på grundforløbet. For årgangene 2001 til 2005 er gennemførelsen af grundforløbet faldet.

Udviklingen illustreres i figur 1 der bygger på tal fra Undervisningsministeriets hjemmeside.

Figur 1
Tilgangen af elever og gennemførelsen på grundforløbet i procent (modelberegnet).
Undersøgelse af årgangene 2000 til 2005

Kilde: Undervisningsministeriets hjemmeside, www.uvm.dk.

Figuren viser en negativ tendens i andelen af en årgang der gennemfører grundforløbet, i den periode der er genstand for undersøgelsen. Fra 2001 til 2005 er gennemførelsen faldet fra 82 % til 72 %. Da antallet af optagne samtidig er steget, er antallet af elever der gennemfører grundforløbet, stabilt, mens andelen af en årgang der gennemfører, er faldet.

Hvad denne tendens skyldes, er uvist. Men et interessant sideresultat af matching-analysen er at ændringerne i elevsammensætningen på grundforløbet ikke kan forklare den negative udvikling.

Elevsammensætningen er ændret fra årgang 2003 til årgang 2005 så at der på årgang 2005 er en større andel af elever med de karakteristika der blev identificeret i kapitel 4 som betydningsfulde i forhold til sandsynligheden for at gennemføre. Men den ændrede elevsammensætning kan kun forklare en del af faldet i gennemførelsesprocenten på grundforløbet.

Hvad stigningen i frafaldet overordnet skyldes, er derfor uklart. Det kan skyldes en mængde forhold, fx:

- At der er tale om en ny kulturel tendens der betyder at elever i dag i højere grad skifter mellem forskellige uddannelser
- At den gunstige beskæftigelsessituation, især fra 2003 og fremefter, har medført at flere elever har afbrudt deres uddannelse for i stedet at påtage sig erhvervsarbejde.

Data til effektmåling

Ønsker man fremover at foretage klassisk effektmåling på uddannelsesområdet, er der en række forhold der kan give et datagrundlag der er mere velegnet til denne type analyser. Nedenfor er angivet nogle af de forhold som det er væsentligt at tage højde for.

For det første er det vigtigt at der er formuleret klare mål for indsatsen, og at disse mål er målbar. Når det drejer sig om pædagogiske eller sociale indsatser, er det et hyppigt forekommende problem at der ikke er tilstrækkelig præcise og målbar mål. Når det drejer sig om de indsatser mod frafald der er undersøgt i denne rapport, er dette imidlertid ikke noget problem da det er forholdsvis simpelt at måle om elev gennemfører eller ej. En undtagelse er selvfølgelig data omkring fravalg med omvalg der er mindre pålidelige end øvrige data om gennemførelse og frafald. Siden 2005 har skolerne arbejdet på at forbedre registreringen og danne et bedre datagrundlag, så dette bør ikke være et problem fremover.

Noget andet der kunne forbedre datagrundlaget og dermed mulighederne for effektmåling, er at fremskaffe individualspecifikke data om hvilke elever der har deltaget i hvilke tiltag. I denne undersøgelse har vi været nødt til at antage at frafaldsrisikoen for alle elever på en skole er blevet påvirket af at skolen har iværksat et tiltag rettet mod at nedbringe frafaldet. Det er imidlertid en antagelse der er tvivlsom for en række af tiltagene da de på nogle skoler sikkert kun har rettet sig mod en udvalgt gruppe elever der i særlig grad har haft en risiko for at falde fra. Med oplysninger om hvilke personer der har gjort brug af eller deltaget i et tiltag, vil vi kunne foretage langt mere solide analyser ved brug af fx matching-strategien.

Et tredje vigtigt forhold der kan forbedre mulighederne for effektmåling, er et bedre indblik i indholdet af de enkelte tiltag. Som tidligere nævnt kan der være store forskelle på hvad de enkelte tiltag indeholder, også selvom de hedder det samme. En mentor kan fx være en elev der er læn- gere i grundforløbet, en lærer eller en helt tredje person. Effektmålingen bliver mere præcis hvis vi præcis ved hvad hvert enkelt tiltag indeholder.

Derudover er der også forhold der handler om implementering af en policy, der kan forbedre be- tingelserne for effektmåling.

Det første forhold er at effektmåling bør tænkes ind allerede når en policy formuleres, da det mu- liggør en bedre indsamling af data.

Det andet forhold er at det er vigtigt at tænke på at hvis et tiltag gennemføres på alle skoler på samme tid, vanskeliggør det i særdeles høj grad en effektmåling. Det er under sådanne omstæn- digheder ikke muligt at estimere den kontrafaktiske situation ud fra elever der er samtidige med de elever der deltager i indsatsen. Der foreligger selvfølgelig muligheden for at foretage et esti- mat af den kontrafaktiske situation gennem en sammenligning bagud i tid, men det kan være vanskeliggjort i forhold til nogle af de forhold der også gjorde sig gældende i analysen i dette ap- pendiks.

Det tredje forhold der er værd at overveje, er at hvis skolerne hver især har iværksat mange tiltag samtidig, som det er tilfældet i perioden 2005 til 2007, vanskeliggør det muligheden for at isolere virkningen af det enkelte tiltag og skabe en sikker viden om sammenhængen mellem indsatsen og resultater.

Et fjerde forhold der kan være værd at overveje, er en tilfældig udvælgelse af hvilke skoler der arbejder med hvilke forsøgsordninger og pilotarbejder. Det kan fx være ved at fem skoler iværksætter én type tiltag, fem skoler en anden, og fem skoler en tredje. Denne form for imple- mentering rummer bedre muligheder for en efterfølgende effektmåling end den måde pilotar- bejder igangsættes på i dag.

Appendiks B

Dokumentation og metode

Dette kapitel indeholder en samlet redegørelse for undersøgelsens datagrundlag og de statistiske metoder der er anvendt i analysen af data.

Desk study

Projektet blev indledt med en gennemgang af tidligere danske undersøgelser om frafald. Fokus var især på litteraturen om frafald på erhvervsuddannelser, men også publikationer der enten omhandler eller inddrager frafald på øvrige ungdomsuddannelser, blev medtaget. Derudover blev der inddraget en aktuel større norsk undersøgelse der metodisk og datamæssigt har en række lighedspunkter med denne undersøgelse (Sandberg og Markussen 2005).

Litteraturstudierne dannede udgangspunkt for opstilling af en teoretisk model over hvilke faktorer der har betydning for frafaldet. Modellen blev suppleret med andre faktorer som konsulenter på EVA pegede på som vigtige. Den samlede teoretiske model dannede udgangspunkt for databestilling hos Danmarks Statistik. Der blev bestilt registerdata som kunne fungere som operationaliseringer af de data som den teoretiske model pegede på som interessante.

En model over frafald på grundforløbet

Modellens centrale variable på individniveau handler om familiebaggrund, etnicitet, køn og uddannelseshistorik. Subjektive vurderinger og forhold indgår ikke i modellen – ikke fordi det ikke forventes at have en selvstændig betydning, men fordi undersøgelsens datagrundlag ikke er velegnet til at belyse dette.

Derudover bliver skolen inddraget som selvstændig variabel. I senere både kvalitative og kvantitative undersøgelser vil det være muligt specifikt at pege på hvilke forhold der på den enkelte skole har betydning for frafald på grundforløbet. I denne undersøgelse er det i sig selv tilfredsstillende at undersøge om der er en selvstændig effekt af hvilken skole eleven går på.

Modellen fremgår af nedenstående tekstboks.

Model over frafald på grundforløbet

Elevens baggrundskarakteristika, herunder:

Social arv: forældrenes uddannelsesbaggrund, forældrenes indkomstgrundlag og om eleven har været socialt udsat som barn

Kulturel baggrund/oprindelsesland

Køn

Alder

Geografisk område

Om eleven bor uden for hjemmet og er under 18 år.

Uddannelseshistorik, herunder:

Om eleven har fuldført 10. klasse

Om eleven har fuldført en anden ungdomsuddannelse

Om eleven tidligere har afbrudt en ungdomsuddannelse

Om eleven har fuldført 9. klasse
Årskarakterer fra folkeskolen.

Betydningen af den skole eleven går på.

Undersøgelsens datagrundlag

Registerdata fra Danmarks Statistik

Undersøgelsens population er den årgang der påbegyndte det merkantile grundforløb i tredje kvartal af 2005. Populationen er valgt ud fra ønsket om at arbejde med de mest aktuelle data der er til rådighed. Ved at tage udgangspunkt i årgang 2005 har det samtidig været muligt at arbejde med effektevaluering af de tiltag erhvervsskolerne igangsatte for at bekæmpe frafald i forbindelse med tildelingen af kvalitetsudviklingsmidler i perioden 2005 til 2007. I matching-analyserne af effekterne af tiltagene blev den årgang der startede på grundforløbet i 2003, inddraget som kontrolgruppe.

Nedenfor gennemgås operationaliseringerne af en række af de væsentligste variable.

Gennemførelse, frafald med omvalg, frafald uden omvalg

Data bygger på skolernes registreringer af om eleven har fuldført grundforløbet, afbrudt forløbet og foretaget omvalg eller afbrudt forløbet uden at foretage omvalg. En lille andel af eleverne er derudover registreret som stadigvæk værende i gang med grundforløbet. Disse elever medtages i undersøgelsen som en del af gruppen der har afbrudt grundforløbet uden at have foretaget omvalg.

Indvandrere, efterkommere af indvandrere, danskere

Undersøgelsen anvender Danmarks Statistiks definition af dette forhold:

I gruppen af indvandrere indgår personer, der er født i udlandet af forældre, der begge (eller den ene, hvis der ikke findes oplysninger om den anden) er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.

I gruppen af efterkommere indgår personer, der er født i Danmark af forældre, hvoraf ingen er dansk statsborger født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer.

I gruppen af danskere indgår personer, hvor mindst en af forældrene er dansk statsborger og født i Danmark, uanset personens eget fødeland og statsborgerskab. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, tilhører personen gruppen danskere, hvis personen er dansk statsborger født i Danmark. (Danmarks Statistik 2009).

Forældrenes uddannelsesniveau

Registreringen af forældrenes uddannelsesniveau er kodet efter faderens højeste afsluttede uddannelse. Hvis der ikke er oplysninger om faderens uddannelsesniveau, er moderens uddannelsesniveau anvendt i analysen.

Årskarakterer

Karakteroplysningerne mangler for en del af populationen – især for de ældre elever da Danmarks Statistik primært har karakterdata fra 1997 og frem. Problemet er især udtalt på årgang 2003 hvor oplysningerne mangler for 55 % af eleverne. Derfor er analysen ikke gennemført for denne årgang.

For de 14-17-årige er der på årgang 2005 karakteroplysninger for 96 % til 98 % af populationen. For 18-årige er andelen 71 %. For elever der er ældre end 18 år, er det kun en meget lille

del af hver årgang hvor der er oplysninger om årskarakterer. Analysen der kontrollerer for betydningen af årskaraktererne, er derfor kun gennemført for de 14-18-årige, hvilket svarer til 6.366 ud af 10.022 elever på årgang 2005 på grundforløbet.

Indkomstgrundlag

Indkomstgrundlaget er kodet efter faderens bruttoindkomst. Hvis der ikke er oplysninger om faderens indtægt, er moderens indkomstgrundlag anvendt i analysen.

Bruttoindkomst beregnes af Danmarks Statistik og indeholder alle indkomster der beskattes, fx løn, SU, understøttelse og andre overførselsindkomster. Herfra er trukket underskud i egen virksomhed, men ikke renteudgifter.

Negativ indkomst pga. underskud i egen virksomhed er omkodet til en indkomst på 0 kr.

Udsatte børn og unge

Om der er udsatte børn og unge blandt eleverne, er i rapporten blevet undersøgt ved at belyse om der er taget en foranstaltning i forhold til eleven i henhold til SEL, § 40- 42. Der er i analysen skelnet mellem tre grader af foranstaltninger: økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole, øvrige forebyggende foranstaltninger såsom aflastning for børn med ophold i hjemmet og personlig rådgiver og endelig anbringelse uden for hjemmet.

Man skal være opmærksom på at forebyggende foranstaltninger der retter sig mod hele familien, fx hjemmehossere, ikke er registreret i enkeltpersonernes CPR-oplysninger og dermed ikke indgår i undersøgelsen. Det vurderes dog ikke at have nogen væsentlig betydning for undersøgelsens validitet.

Om eleven har gennemført 9. klasse

Variablen er kodet efter Danmarks Statistiks elev1-register. Elever der ikke er registreret som havende fuldført 9. klasse ud fra variabelen AUDD, hører i undersøgelsen under den gruppe elever der ikke har fuldført 9. klasse.

Om eleven er straffet med bøde eller fængsel

Variablen er kodet efter Danmarks Statistiks variabel AFGTYP3. Variablen er gennemgået for årene 1997 til 2005 hvor det er undersøgt om personen har været genstand for en strafferetlig afgørelse ud over frifindelse, advarsel o.l.

Data om skolernes indberetninger

Data om hvilke tiltag de enkelte skoler har iværksat i perioden 2005 til 2007, stammer fra skolernes årlige indberetninger i 2005 og 2006 til Undervisningsministeriet om deres brug af det tildelte kvalitetsudviklingstilskud i denne periode. Indberetningerne er suppleret med henvendelser til de tre skoler der ikke i deres indberetning havde angivet hvilke tiltag de havde igangsat i forhold til frafald og gennemførelse. Indberetningerne er udarbejdet som tekst og er dermed kvalitative. De er kategoriseret og omkodet til kvantitative variable af EVA.

Logistisk regressionsmodel

Til analysen af årsager til frafald på grundforløbet er der anvendt logistisk regression. Analyserne er gennemført i SPSS 15.0. Analyserne er gennemført som backward-selection med et inklusionskriterium på $p = 0,15$. Derefter er modellen reduceret manuelt indtil der kun har været variable der er signifikante på et $p = 0,05$ -niveau, i modellen. For variable der er omkodet til flere dummy-variable, er det dog valgt at bibeholde insignifikante dummy-variable i modellen hvis der er andre dummy-variable beslægtede med den der er signifikante. Der er gennemført separate analyser for årgang 2005 og årgang 2003.

Analysen der skelner mellem frafald med og frafald uden omvalg, er også gennemført som logistisk regression. Her er et positivt udfald kodet som gennemførelse og frafald med omvalg.

Samme fremgangsmåde er anvendt i analysen af effekter af de enkelte tiltag som skolerne har taget i forbindelse med tildelingen af kvalitetsudviklingsmidlerne i perioden 2005 til 2007. Her er skolernes tiltag blot inkluderet i den oprindelige fulde model inden backward-selection.

Der er foretaget modelkontrol af den reducerede model i form af en Hosmer-Lemeshow Goodness-Of-Fit-test og gennem en undersøgelse af residualerne.

Når vi foretager direkte sammenligninger af de to årgange, fx i forhold til hvad den enkelte elevs etnicitet betyder for gennemførelse og frafald, foretages sammenligningerne ud fra kørsler på begge datasæt af den reducerede model for årgang 2005.

Matching-analyse

Matching-analysen er gennemført som en propensityscore matching i Stata 10.0 ved hjælp af proceduren ppsmatch2.

Som variable i matching-analysen indgår alder, køn, forældres uddannelsesbaggrund, årskarakterer, om eleven er dansker, indvander eller efterkommer af indvandrere, har gået i 10. klasse, har modtaget støtte efter SEL, § 40-42, har været anbragt uden for hjemmet, er straffet med bøde eller fængsel eller har en anden ungdomsuddannelse.

Appendiks C

Litteratur

Andersen, Dines (2005): *4 år efter grundskolen. 19-årige om valg og veje i ungdomsuddannelserne*, AKF.

Bak, Aase (2009): Forskere undersøger, hvorfor elever dropper ud af erhvervsskoler, Aarhus Universitets hjemmeside, <http://www.samfundsvidenskab.au.dk/aktuelt/nyhed/article/forskere-undersoeger-hvorfor-elever-dropper-ud-af-erhvervsskoler/> (hentet 9.3.2009).

Dahler-Larsen, Peter og Krogstrup, Hanne Kathrine (2004): *Nye veje i evaluering. Håndbog i tre evalueringsmodeller*, Systime Academic.

Danmarks Statistik (2009): *TIMES. Variabel IETYPE*, <http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/times/emnegruppe/emne/variabel.aspx?sysrid=160252×path=848%7C> (hentet 15.3.2009).

Dansk Center for Undervisningsmiljø (2006): *Analyse af frafald på erhvervsuddannelserne og social- og sundhedsuddannelserne*, DCUM.

EVA (2009): *Viden der forandrer. Læsevejlederen som fagligt fyrtårn*, EVA.

Heinesen, Eskil (1999): *Den sociale arvs betydning for elevers valg og resultater i uddannelsessystemet*, SFI.

Jensen, Torben Pilegaard, Mogensen, Karin Blix og Holm, Anders (1997): *Valg og veje i ungdomsuddannelserne*, AKF.

Jensen, Ulla Højmark og Jørgensen, Bo Tovby (2005): *Det vigtigste i livet er at få en uddannelse. Undersøgelse af etniske minoritetsunges frafald fra erhvervsuddannelserne*, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

Jæger, Mads Meier og Holm, Anders (2004): "Penge, (ud)dannelse, forbindelser eller brains? En test af fire forældreressourcers betydning for elevers uddannelsesvalg i Danmark", *DANSK SOCIOLOGI*, nr. 3/15. årg.

Katznelson, Noemi (2008 a): *Mentor med mening: En undersøgelse af mentorordningen for etniske elever på EUD*. Erhvervsskolernes Forlag.

Katznelson, Noemi (2008 b): *De måske egnede på erhvervsuddannelserne: om frafald og fastholdelse af udsatte elever*. Erhvervsskolernes forlag.

Katznelson, Noemi (2009): "Hvorfor gennemfører kun 75 % af de unge en ungdomsuddannelse?", *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, nr. 1, 2009.

Koudahl, Peter (2005): *Frafald i erhvervsuddannelserne. Årsager og forklaringer*, København: Undervisningsministeriet.

Markussen, Eifred og Sandberg, Nina (2005): *Stayere, sluttere og returnerte. Om 9756 ungdommer på Østlandet og deres karriere i videregående opplæring frem til midten av det tredje skoleåret*, Oslo: NIFU STEP.

Mayne, John (2001): "Adressing Attribution through Contribution Analysis: Using Performance Measures Sensibly", *Canadian Journal of Program Evaluation* 16 (1): s. 1-24.

Munk, Martin (2008): "Metoder til at måle kausale effekter af socialpolitiske indsatser". *Dansk Sociologi*, vol. 19, nr. 1, s. 53-71..

Nielsen, Connie et al. (2007): *Effektmåling*, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Olsen, Claus Rosenkilde (2008): "Elever overvejer at springe fra erhvervsuddannelserne", *DI Indsigt*, 27. oktober 2008.

Pawson, Ray og Tilley, Nick (2004): *Realistic Evaluation*, Sage.

Rossi, Peter et al. (2004): *Evaluation: A Systematic Approach*, 7th edition, Thousand Oaks.

Shadish, William, Cook, Thomas og Campbell, Donald (2002): *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Generalized Causal Inference*, 2nd edition, Houghton Mifflin Company

Storm, Jens (2003): *Folkeskoleelevernes karakterer*, Undervisningsministeriet, <http://udd.uvm.dk/200308/udd200308-05.htm?menuid=4515> (hentet 16.3.2009).

Studenterrådet ved Aarhus Universitet (2000): *Frafald og studiemiljø*, Studenterrådet ved Århus Universitet.

Tinto, Vincent (1987): *Leaving College: Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition*, Chicago (Ill): University of Chicago Press.

Det Økonomiske Råd (2003): *Dansk økonomi. Efterår 2003. Konjunkturvurdering. Uddannelse*, København: Det Økonomiske Råd.

Appendiks D

Frekvenser for årgang 2005 på grundforløbet

Tabel A
Køn. Årgang 2005

Drenge	37 %
Piger	63 %

N = 9.952

Tabel B
Forældres højeste afsluttede uddannelse. Årgang 2005

Folkeskolen	36 %
Ungdomsuddannelse	50 %
Kort videregående uddannelse	5 %
Mellemlang videregående uddannelse	6 %
Lang videregående uddannelse	3 %
I alt	100 %

N = 9.535

Tabel C
Elevernes alder på grundforløbet. Årgang 2005

14-15 år	15 %
16 år	31 %
17 år	16 %
18 år	8 %
19 år	7 %
20 år	4 %
21-25 år	10 %
26-30 år	4 %
31- år	5 %
I alt	100 %

Note: Elevernes alder er opgjort pr. 1. januar i det år de starter på grundforløbet. Derfor vil de fleste have haft fødselsdag i det pågældende år inden de starter på grundforløbet. Elever der står som 14-15-årige i tabellen, vil fx være 15-16 år når de påbegynder grundforløbet.

N = 9.952

Tabel D
Størrelsen af den by eleverne bor i. Årgang 2005

Hovedstaden	12 %
Provinsby med over 100.000 indbyggere	9 %
Provinsby med 20.000-100.000 indbyggere	21 %
Provinsby med 1.000-20.000 indbyggere	35 %
Landdistrikt (med under 1.000 indbyggere)	23 %
I alt	100 %

N = 9.809

Tabel E
Elevernes etnicitet. Årgang 2005

	Andel	N
Danmark	84 %	8.444
Palæstina, Libanon og statsløs	1 %	117
Det tidligere Jugoslavien	2 %	231
Tyrkiet	4 %	363
Irak	1 %	111
Pakistan	1 %	94
Afghanistan	1 %	52
Somalia	1 %	52
Øvrige arabiske lande	1 %	65
Iran	1 %	38
Sri Lanka	1 %	137
Øvrige Afrika	1 %	52
Øvrige verden	3 %	266

Tabel F
Gennemsnitlige årskarakterer i folkeskolens 9. klasse for årgang 2005 på grundforløbet. Kun 14-18-årige elever

Gennemsnit	Andel af 14-18-årige på årgang 2005
< 6	7 %
6-7	31 %
7-8	42 %
> 8	13 %

Note: Elevernes alder er opgjort pr. 1. januar i det år de starter på grundforløbet. Derfor vil de fleste have haft fødselsdag i det pågældende år inden de starter på grundforløbet. Elever der står som 14-15-årige i tabellen, vil fx være 15-16 år når de påbegynder grundforløbet.

N = 6.566

Tabel G
Årgang 2005

	Procentandel	N
Eleven har en anden ungdomsuddannelse	15 %	10.022
Eleven har gået i 10. klasse	6 %	10.022
Eleven har afbrudt en anden ungdomsuddannelse	5 %	10.022
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	6 %	10.022
Der har været givet økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole efter SEL, § 40.2.9	4 %	10.022
Eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning efter SEL, § 40-42	5 %	10.022
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	6 %	10.022
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	15 %	10.022
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	2 %	10.022
Eleven har gennemført uddannelsen	61 %	10.022
Eleven har gennemført grundforløbet eller foretaget afbrud med omvalg	72 %	10.022

Tabel H
Alder, faders bruttoindkomst, årskarakterer. Årgang 2005

	Alder	Faders bruttoindkomst i 2005	Gennemsnitlig årskarakter (kun 14-18-årige)
Gennemsnit	18,7	300.000	7,2
Standardafvigelse	5,4	2	0,8
Minimum	14	0	03
Maksimum	57	4.600.000	10,1
N	9.952	9.693	6.566

Appendiks E

Statistiske modeller

Tabel 1

Reduceret model for 2005-årgangen uden karakterer. Afhængig variabel kodet så der ikke skelnes mellem frafald med og frafald uden omvalg

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
Pige (reference: dreng)	0,232	0,048	0,000
Eleven har en anden ungdomsuddannelse	0,957	0,072	0,000
Eleven har gået i 10. klasse	0,133	0,047	0,004
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 0,528	0,121	0,000
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 0,600	0,065	0,000
Eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning efter SEL, § 40-42	- 0,645	0,100	0,000
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	- 0,445	0,102	0,000
Forældres uddannelsesniveau (reference: folkeskolen)			0,000
Ungdomsuddannelse	0,245	0,050	0,000
Kort videregående uddannelse	0,239	0,109	0,029
Mellemlang videregående uddannelse	0,183	0,101	0,070
Lang videregående uddannelse	0,233	0,145	0,108
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	- 0,584	0,173	0,001
Etnicitet (reference: Danmark)			0,000
Palæstina, Libanon og statsløs	- 0,505	0,206	0,014
Det tidligere Jugoslavien	- 0,398	0,152	0,009
Tyrkiet	- 0,486	0,124	0,000
Irak	- 1,083	0,234	0,000
Pakistan	- 0,181	0,241	0,452
Afghanistan	- 0,713	0,343	0,037
Somalia	- 0,777	0,351	0,027
Øvrige arabiske lande	- 1,066	0,305	0,000
Iran	- 1,175	0,419	0,005
Sri Lanka	- 0,199	0,211	0,347
Øvrige Afrika	- 0,994	0,396	0,012
Øvrige verden	- 0,822	0,203	0,000
instnrnum			0,000
instnrnum(1)	- 0,059	0,185	0,752
instnrnum(2)	0,265	0,213	0,214
instnrnum(3)	0,075	0,168	0,654
instnrnum(4)	0,132	0,182	0,470
instnrnum(5)	- 0,551	0,241	0,023
instnrnum(6)	- 0,192	0,202	0,343
instnrnum(7)	- 0,324	0,189	0,086
instnrnum(8)	- 0,283	0,327	0,386
instnrnum(9)	- 0,245	0,202	0,224

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

instnrnum(10)	- 0,503	0,283	0,075
instnrnum(11)	0,038	0,236	0,871
instnrnum(12)	0,073	0,185	0,693
instnrnum(13)	- 0,693	0,278	0,013
instnrnum(14)	0,643	0,283	0,023
instnrnum(15)	0,031	0,172	0,855
instnrnum(16)	0,354	0,201	0,078
instnrnum(17)	0,200	0,248	0,419
instnrnum(18)	- 0,075	0,222	0,735
instnrnum(19)	0,159	0,322	0,621
instnrnum(20)	- 0,121	0,218	0,580
instnrnum(21)	0,063	0,320	0,843
instnrnum(22)	0,594	0,307	0,053
instnrnum(23)	0,414	0,298	0,164
instnrnum(24)	- 0,213	0,309	0,490
instnrnum(25)	0,272	0,204	0,182
instnrnum(26)	0,589	0,171	0,001
instnrnum(27)	- 0,267	0,193	0,167
instnrnum(28)	- 0,455	0,195	0,020
instnrnum(29)	0,134	0,205	0,514
instnrnum(30)	- 0,373	0,312	0,231
instnrnum(31)	0,452	0,383	0,238
instnrnum(32)	- 0,143	0,358	0,690
instnrnum(33)	0,150	0,364	0,680
instnrnum(34)	0,197	0,242	0,414
instnrnum(35)	0,141	0,180	0,433
instnrnum(36)	- 0,177	0,196	0,365
instnrnum(37)	0,767	0,296	0,010
instnrnum(38)	- 0,039	0,174	0,825
instnrnum(39)	0,236	0,253	0,350
instnrnum(40)	0,803	0,225	0,000
instnrnum(41)	0,652	0,221	0,003
instnrnum(42)	0,597	0,219	0,007
instnrnum(43)	- 0,024	0,212	0,910
instnrnum(44)	- 0,316	0,171	0,065
instnrnum(45)	0,410	0,249	0,099
Størrelsen af den by eleven bor i (reference: provinsby med 20.000-100.000 indbyggere)			0,024
Hovedstaden	- 0,293	0,148	0,048
Provinsby med over 100.000 indbyggere	- 0,182	0,120	0,131
Provinsby med 1.000-20.000 indbyggere	- 0,064	0,114	0,576
Landdistrikt (under 1.000 indbyggere)	- 0,020	0,122	0,869
Konstant	0,258	0,183	0,158

Tabel 2
Resultater for 2003-årgangen ud fra reduceret model for 2005-årgangen uden karakterer. Afhængig variabel kodet så der ikke skelnes mellem frafald med og frafald uden omvalg

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
Pige (reference: dreng)	0,243	0,050	0,000
Eleven har en anden ungdomsuddannelse	0,582	0,061	0,000
Eleven har gået i tiende klasse	0,196	0,049	0,000
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 0,392	0,114	0,001
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 0,630	0,070	0,000
Eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning efter SEL, § 40-42	- 0,558	0,104	0,000
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	- 0,699	0,093	0,000
Forældres uddannelsesniveau (reference: folkeskolen)			0,002
Ungdomsuddannelse	0,173	0,052	0,001
Kort videregående uddannelse	- 0,114	0,111	0,303
Mellemlang videregående uddannelse	0,175	0,103	0,089
Lang videregående uddannelse	- 0,007	0,157	0,963
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	- 0,366	0,171	0,033
Etnicitet (reference: Danmark)			0,000
Palæstina, Libanon og statsløs	- 1,164	0,215	0,000
Det tidligere Jugoslavien	- 0,368	0,168	0,028
Tyrkiet	- 0,654	0,128	0,000
Irak	- 0,856	0,262	0,001
Pakistan	- 0,641	0,208	0,002
Afghanistan	- 1,120	0,387	0,004
Somalia	- 0,670	0,346	0,052
Øvrige arabiske lande	- 1,235	0,403	0,002
Iran	- 0,591	0,330	0,073
Sri Lanka	- 0,680	0,190	0,000
Øvrige Afrika	- 0,566	0,409	0,167
Øvrige verden	- 0,392	0,198	0,048
instnrnum			0,000
instnrnum (1)	0,025	0,194	0,897
instnrnum (2)	0,176	0,214	0,411
instnrnum(3)	0,228	0,175	0,191
instnrnum(4)	- 0,002	0,185	0,992
instnrnum(5)	- 0,336	0,240	0,161
instnrnum(6)	0,319	0,213	0,135
instnrnum(7)	- 0,315	0,200	0,115
instnrnum(8)	0,218	0,316	0,491
instnrnum(9)	0,161	0,214	0,453
instnrnum(10)	- 0,291	0,286	0,309
instnrnum(11)	- 0,025	0,244	0,919
instnrnum(12)	0,435	0,206	0,035
instnrnum(13)	21,008	40.192,970	1,000
instnrnum(14)	0,966	0,328	0,003
instnrnum(15)	0,213	0,173	0,218
instnrnum(16)	0,273	0,201	0,175
instnrnum(17)	0,595	0,280	0,034
instnrnum(18)	- 0,046	0,242	0,849

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
instnrnum(19)	- 0,304	0,372	0,413
instnrnum(20)	0,253	0,217	0,244
instnrnum(21)	0,480	0,320	0,133
instnrnum(22)	0,626	0,340	0,065
instnrnum(23)	0,287	0,291	0,325
instnrnum(24)	- 0,074	0,304	0,807
instnrnum(25)	0,185	0,210	0,378
instnrnum(26)	- 0,060	0,172	0,729
instnrnum(27)	- 0,003	0,205	0,990
instnrnum(28)	- 0,177	0,198	0,371
instnrnum(29)	0,459	0,232	0,048
instnrnum(30)	0,727	0,503	0,149
instnrnum(31)	0,843	0,400	0,035
instnrnum(32)	0,092	0,339	0,785
instnrnum(33)	0,334	0,349	0,339
instnrnum(34)	0,015	0,268	0,956
instnrnum(35)	0,261	0,191	0,171
instnrnum(36)	0,317	0,212	0,135
instnrnum(37)	- 0,075	0,271	0,781
instnrnum(38)	0,108	0,185	0,559
instnrnum(39)	0,298	0,277	0,281
instnrnum(40)	- 0,373	0,195	0,056
instnrnum(41)	0,278	0,221	0,208
instnrnum(42)	0,226	0,240	0,347
instnrnum(43)	0,564	0,251	0,025
instnrnum(44)	- 0,065	0,176	0,710
instnrnum(45)	0,523	0,285	0,066
Størrelsen af den by eleven bor i (reference: provinsby med 20.000-100.000 indbyggere)			0,007
Hovedstaden	- 0,023	0,154	0,881
Provinsby med over 100.000 indbyggere	- 0,006	0,124	0,960
Provinsby med 1.000-20.000 indbyggere	0,200	0,118	0,090
Landdistrikt (under 1.000 indbyggere)	0,182	0,126	0,148
Konstant	0,242	0,189	0,200

Tabel 3

Reduceret model for 2003-årgangen uden karakterer. Afhængig variabel kodet så der ikke skelnes mellem frafald med og frafald uden omvalg

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
Pige (reference: dreng)	0,212	0,050	0,000
Eleven har en anden ungdomsuddannelse	0,543	0,062	0,000
Eleven har gået i tiende klasse	0,137	0,053	0,010
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 0,455	0,114	0,000
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 0,670	0,070	0,000
Eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning efter SEL, § 40-42	- 0,503	0,104	0,000
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	- 0,769	0,089	0,000
Forældres uddannelsesniveau (reference: folke-skolen)			0,001
Ungdomsuddannelse	0,160	0,052	0,002
Kort videregående uddannelse	- 0,186	0,110	0,090

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Variabel	Parameterværdi	Standardfej	P-værdi
Mellemlang videregående uddannelse	0,100	0,103	0,333
Lang videregående uddannelse	- 0,160	0,161	0,319
Etnicitet (reference: Danmark)			0,000
Palæstina, Libanon og statsløs	- 1,006	0,215	0,000
Det tidligere Jugoslavien	- 0,240	0,168	0,154
Tyrkiet	- 0,563	0,129	0,000
Irak	- 0,698	0,263	0,008
Pakistan	- 0,552	0,209	0,008
Afghanistan	- 0,850	0,387	0,028
Somalia	- 0,557	0,343	0,105
Øvrige arabiske lande	- 1,145	0,404	0,005
Iran	- 0,474	0,332	0,153
Sri Lanka	- 0,615	0,190	0,001
Øvrige Afrika	- 0,319	0,404	0,429
Øvrige verden	- 0,350	0,197	0,075
instnrnum			0,000
instnrnum(1)	- 0,078	0,168	0,643
instnrnum(2)	0,122	0,197	0,535
instnrnum(3)	0,216	0,172	0,209
instnrnum(4)	- 0,080	0,177	0,652
instnrnum(5)	- 0,358	0,239	0,134
instnrnum(6)	0,283	0,212	0,182
instnrnum(7)	- 0,271	0,199	1,857
instnrnum(8)	0,269	0,316	0,726
instnrnum(9)	0,196	0,213	0,847
instnrnum(10)	- 0,231	0,283	0,668
instnrnum(11)	0,119	0,241	0,242
instnrnum(12)	0,482	0,205	5,530
instnrnum(13)	0,422	0,272	2,405
instnrnum(14)	1,085	0,327	11,013
instnrnum(15)	0,213	0,165	1,654
instnrnum(16)	0,301	0,199	2,276
instnrnum(17)	0,626	0,279	5,024
instnrnum(18)	0,040	0,236	0,029
instnrnum(19)	- 0,247	0,364	0,458
instnrnum(20)	0,172	0,215	0,637
instnrnum(21)	0,632	0,319	3,925
instnrnum(22)	0,723	0,339	4,549
instnrnum(23)	0,405	0,290	1,949
instnrnum(24)	0,013	0,299	0,002
instnrnum(25)	0,177	0,209	0,722
instnrnum(26)	- 0,077	0,171	0,201
instnrnum(27)	- 0,035	0,204	0,030
instnrnum(28)	- 0,101	0,197	0,261
instnrnum(29)	0,441	0,230	3,672
instnrnum(30)	0,637	0,476	1,794
instnrnum(31)	0,922	0,400	5,316
instnrnum(32)	0,203	0,339	0,358
instnrnum(33)	0,446	0,348	1,641
instnrnum(34)	0,058	0,267	0,048
instnrnum(35)	0,272	0,190	2,049
instnrnum(36)	0,332	0,210	2,502

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
instnrnum(37)	- 0,003	0,270	0,000
instnrnum(38)	0,028	0,172	0,026
instnrnum(39)	0,256	0,271	0,897
instnrnum(40)	- 0,223	0,194	1,330
instnrnum(41)	0,313	0,220	0,154
instnrnum(42)	0,255	0,239	0,287
instnrnum(43)	0,548	0,249	0,028
instnrnum(44)	- 0,046	0,168	0,783
instnrnum(45)	0,589	0,282	0,037
Forældres bruttoindkomst	0,074	0,016	0,000
Elevens alder (reference: 14-15 år)			0,002
16 år	0,209	0,080	0,009
17 år	0,171	0,088	0,053
18 år	0,110	0,105	0,293
19 år	0,256	0,124	0,039
20 år	0,255	0,139	0,066
21-25 år	0,232	0,107	0,030
26-30 år	0,349	0,145	0,016
31- år	0,700	0,156	0,000
Konstant	0,016	0,167	0,923

Tabel 4

Reduceret model for 2005-årgangen med karakterer. Afhængig variabel kodet så der ikke skelnes mellem frafald med og frafald uden omvalg. Kun 14-18-årige

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
Eleven har gået i tiende klasse	0,180	0,056	0,001
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 0,570	0,193	0,003
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 0,700	0,083	0,000
Der har været givet økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole efter SEL	- 0,802	0,137	0,000
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	- 0,581	0,155	0,000
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	- 0,477	0,179	0,008
Etnicitet (reference: Danmark)			0,007
Palæstina, Libanon og statsløs	- 0,271	0,228	0,235
Det tidligere Jugoslavien	0,043	0,165	0,793
Tyrkiet	- 0,124	0,133	0,351
Irak	- 0,804	0,266	0,003
Pakistan	0,119	0,266	0,653
Afghanistan	- 0,410	0,368	0,265
Somalia	- 0,065	0,332	0,845
Øvrige arabiske lande	- 0,603	0,326	0,065
Iran	- 0,865	0,516	0,094
Sri Lanka	- 0,319	0,252	0,205
Øvrige Afrika	- 0,413	0,393	0,293
Øvrige verden	- 0,667	0,237	0,005
instnrnum			0,000
instnrnum(1)	- 0,375	0,197	0,056
instnrnum(2)	0,308	0,226	0,172
instnrnum(3)	0,054	0,190	0,777
instnrnum(4)	0,066	0,205	0,749

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
instnrnum(5)	- 0,421	0,275	0,126
instnrnum(6)	- 0,355	0,233	0,127
instnrnum(7)	- 0,285	0,221	0,198
instnrnum(8)	- 0,360	0,378	0,341
instnrnum(9)	- 0,516	0,234	0,028
instnrnum(10)	- 0,285	0,364	0,434
instnrnum(11)	- 0,108	0,275	0,695
instnrnum(12)	0,132	0,215	0,538
instnrnum(13)	- 0,837	0,327	0,011
instnrnum(14)	0,388	0,324	0,230
instnrnum(15)	- 0,061	0,195	0,756
instnrnum(16)	0,527	0,232	0,023
instnrnum(17)	0,095	0,288	0,740
instnrnum(18)	- 0,078	0,251	0,756
instnrnum(19)	0,405	0,386	0,293
instnrnum(20)	- 0,325	0,266	0,221
instnrnum(21)	- 0,150	0,365	0,681
instnrnum(22)	0,778	0,344	0,024
instnrnum(23)	0,164	0,336	0,626
instnrnum(24)	- 0,009	0,357	0,981
instnrnum(25)	0,238	0,245	0,330
instnrnum(26)	0,669	0,199	0,001
instnrnum(27)	- 0,400	0,228	0,079
instnrnum(28)	- 0,526	0,229	0,022
instnrnum(29)	- 0,017	0,229	0,941
instnrnum(30)	- 0,093	0,371	0,803
instnrnum(31)	0,784	0,440	0,075
instnrnum(32)	- 0,003	0,391	0,994
instnrnum(33)	0,097	0,417	0,816
instnrnum(34)	0,319	0,303	0,292
instnrnum(35)	0,236	0,214	0,268
instnrnum(36)	- 0,183	0,235	0,435
instnrnum(37)	0,883	0,322	0,006
instnrnum(38)	- 0,178	0,192	0,353
instnrnum(39)	0,181	0,311	0,562
instnrnum(40)	0,641	0,250	0,010
instnrnum(41)	0,713	0,259	0,006
instnrnum(42)	0,695	0,258	0,007
instnrnum(43)	0,261	0,259	0,314
instnrnum(44)	- 0,333	0,189	0,078
instnrnum(45)	0,574	0,306	0,061
Årskarakter (efter 13-skalaen)	0,602	0,038	0,000
Konstant	0,436	0,161	0,007

Tabel 5
Reduceret model for 2005-årgangen. Afhængig variabel kodet så der skelnes mellem
frafald med og frafald uden omvalg

Variabel	Parameterværdi	Standardfejl	P-værdi
Eleven har en anden ungdomsuddannelse	0,737	0,085	0,000
Eleven har ikke afsluttet 9. klasse	- 0,360	0,121	0,003
Eleven er straffet med bøde eller fængsel	- 0,385	0,065	0,000
Eleven har været genstand for en forebyggende foranstaltning efter SEL, § 40-42	- 0,437	0,100	0,000
Eleven har været anbragt uden for hjemmet efter SEL, § 40-42	- 0,403	0,103	0,000
Forældres uddannelsesniveau (reference: folkeskolen)			0,006
Ungdomsuddannelse	0,166	0,053	0,002
Kort videregående uddannelse	0,246	0,120	0,040
Mellemlang videregående uddannelse	- 0,012	0,106	0,909
Lang videregående uddannelse	- 0,088	0,148	0,552
Eleven er under 18 år og bor ikke hjemme	- 0,375	0,173	0,030
Etnicitet (reference: Danmark)			0,000
Palæstina, Libanon og statsløs	- 0,021	0,219	0,924
Det tidligere Jugoslavien	- 0,515	0,155	0,001
Tyrkiet	- 0,377	0,125	0,003
Irak	- 0,927	0,216	0,000
Pakistan	- 0,182	0,251	0,469
Afghanistan	- 0,306	0,351	0,383
Somalia	- 0,579	0,338	0,086
Øvrige arabiske lande	- 0,701	0,289	0,015
Iran	- 0,757	0,382	0,047
Sri Lanka	- 0,331	0,217	0,127
Øvrige Afrika	- 1,000	0,372	0,007
Øvrige verden	- 0,861	0,202	0,000
Elevens alder (reference: 14-15 år)			0,006
16 år	0,004	0,077	0,957
17 år	- 0,214	0,087	0,014
18 år	- 0,306	0,105	0,004
19 år	- 0,192	0,120	0,110
20 år	- 0,264	0,137	0,054
21-25 år	- 0,093	0,108	0,393
26-30 år	- 0,234	0,144	0,104
31- år	- 0,227	0,146	0,121
instnrnum			0,000
instnrnum(1)	0,283	0,170	0,096
instnrnum(2)	0,345	0,208	0,097
instnrnum(3)	0,183	0,171	0,286
instnrnum(4)	0,130	0,181	0,473
instnrnum(5)	- 0,392	0,240	0,103
instnrnum(6)	- 0,224	0,206	0,276
instnrnum(7)	- 0,033	0,195	0,865
instnrnum(8)	0,279	0,351	0,426
instnrnum(9)	0,103	0,212	0,628
instnrnum(10)	0,408	0,305	0,181
instnrnum(11)	0,222	0,247	0,370
instnrnum(12)	0,291	0,194	0,134
instnrnum(13)	- 0,240	0,282	0,395

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Variabel	Parameterværdi	Standardfejll	P-værdi
instnrnum(14)	0,857	0,321	0,008
instnrnum(15)	0,482	0,174	0,006
instnrnum(16)	0,400	0,210	0,057
instnrnum(17)	0,459	0,266	0,085
instnrnum(18)	0,026	0,229	0,909
instnrnum(19)	0,505	0,353	0,153
instnrnum(20)	0,011	0,224	0,961
instnrnum(21)	0,205	0,341	0,546
instnrnum(22)	0,859	0,349	0,014
instnrnum(23)	0,610	0,324	0,060
instnrnum(24)	- 0,254	0,315	0,421
instnrnum(25)	0,288	0,212	0,175
instnrnum(26)	0,806	0,183	0,000
instnrnum(27)	- 0,151	0,197	0,441
instnrnum(28)	- 0,315	0,198	0,112
instnrnum(29)	0,098	0,214	0,648
instnrnum(30)	0,072	0,328	0,825
instnrnum(31)	0,604	0,415	0,146
instnrnum(32)	0,257	0,395	0,515
instnrnum(33)	0,304	0,387	0,433
instnrnum(34)	0,583	0,264	0,027
instnrnum(35)	0,294	0,188	0,118
instnrnum(36)	- 0,014	0,202	0,944
instnrnum(37)	1,032	0,339	0,002
instnrnum(38)	0,127	0,167	0,447
instnrnum(39)	0,323	0,265	0,223
instnrnum(40)	0,944	0,251	0,000
instnrnum(41)	0,606	0,232	0,009
instnrnum(42)	1,012	0,258	0,000
instnrnum(43)	0,151	0,221	0,496
instnrnum(44)	- 0,034	0,170	0,842
instnrnum(45)	0,739	0,278	0,008
Konstant	0,866	0,157	0,000